Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вӀашагӀкхета!

СЕРЛАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера деиз ★ ЕРА, 24 МАРТ, 1988 ШУ. ★ № 36 (7539). ★ Мах 3 кеп.

КООПЕРАЦЕНА—ШЕРРА НИКЪ

Колхозхой йиъ лагӀча Ерригсоюзни съезде

Парте кулгал а деш, дӀахьош йола перестройка тӀаерзаяь я халкъа, хӀара советски сага вахара хьал тоадара. Из сийлахь-доккха хӀама кхоачашдара къаьстта бехктокхаме лоархӀам ба мехка ахархой, агропромышленни комплекса къахьегамхой.

Колхозаш — социалистически системах дӀакъоастаде йиш йоаца дакъа да. ХӀанзарча этапе кооперацех йола ленински идеяш кхоачаш а еш, юртарча къахьегамхоша шоашта хьалхашка декхар оттаду: хаьдда болх дукхагӀа бе, общество керда дикагӀа тоаяра холуш доккхагӀа шоай дакъа юкъедахьа.

Из де лерхӀаш гулбеннаб Москве советски ахархой полномочни викалаш — колхозхой йиъ лагӀча Ерригсоюзни съезда делегаташ. ДегӀаухилга сихдара, перестройкана, демократена тӀаберзабаь парте никъ дерригача халкъо бизза хьаллаьцаб, чӀоаггӀа мога а бу, йоах цар бӀубенна. Укхазара хьадоагӀаш да КПСС аграрни политика дӀаяхьара тӀехьа, юрта овлангара хувцамаш дара тӀехьа низ дӀа ма кхоачча къовсам лоаттабе лаьрхӀа хилар.

Съездий Кремлевски Дворец. Ӏийрийна 10 сахьат даьннад. ТӀоараш тохарца тӀаэц съезда делегаташеи хьаьшашеи новкъостий М. С. Горбачев, В. И. Воротников, А. А. Громыко, Е. К. Лигачев, В. П. Никонов, Н. И. Рыжков, Н. Н. Слюньков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, В. В. Щербицкий, А. Н. Яковлев, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, Г. П. Разумовский, Ю. Ф. Соловьев, Н. В. Талызин, Д. Т. Язов, О. Д. Бакланов, А. П. Бирюкова, А. И. Лукьянов, В. А. Медведев.

Колхозхой союзни совето тӀадилларах съезд хьайийллар Казахски ССР Талды-Кургански области Панфиловски района «Октябра 40 шу» яхача колхоза председатела Социалистически Къахьегама шозза Турпала Н. Н. Головацке.

Вай съезд, аьлар цо, — из советски ахархой вахаре белгала йоккха событи. Со теш, делегатех хӀаравар столице шоай гӀулакхех, проблемех дувца, опыт а уйлаш а вӀаши йовзийта безам болаш веналгах. ХӀаьта керттердар — юртбоахама продукци дукхагӀа арахецара, советски халкъа хьал-таро тоаяра духьа вай дӀахо мишта болх бергба, мишта дахаргда коллективно белгалдаккхар.

Колхозхой Ерригсоюзни йиъ лагӀа съезд хьаелл.

Съезда президиум хорж. Цун составе — КПСС-ен Советски паччахьалкхени кулгалхой, колхозий ветеранаш, производстве хьалхалаттараш, Ӏилмаи культураи деятелаш, министерствайи ведомствайи кулгалхой, партийни, советски, общественни организацей викалаш.

Съезде яьхкай ткъаь шин мехкара кооперативни, ахархой союзийи ассоциацейи делегацеш. Советски колхозни ахархоша бахкийтараша дӀайха моаршал хьаттар доазол дехьара баьхкача хьаьшашка.

Съезде кулгалдара органаш хорж. Делегаташа цхьа барт а болаш ден повестка чӀоагӀъю.

Къамаьл де дош лу КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачевна.

М. С. Горбачева къамаьлага теркам тӀабахийта ла а дийгӀар, дукхаза дӀаьхдаь тӀоараш а тохаш юкъагӀ а даьхар.

Кердача тайпара боахам лелабара, доал деча демократизаци яра хьалашка колхозаш социально-экономически дегӀакхувлалга сихдарах, СССР кооперацех долча Закона проектех, колхоза примерни Уставерча хувцамех йола доклад йир колхозий союзни совета председатела, Московски области Ленински района Владимир Ильича цӀерагӀча колхоза председатела Социалистически Къахьегама шозза Турпала И. И. Кухара.

Съезд дӀахо болх беш я.

(ТАСС).

КОАРТОЛАШ ДӀАЕ БОЛАБЕННАБ

Наьсарен районе Экажкъонгий-Юрта дӀахьовзача новкъа, аьтта оагӀорахьа дӀадолалу бӀарг ма кхоачча дӀаьха кха. Атта дӀайийца варгвоацаш я цун хозал. Из беркате лаьтта бӀаргадайначунна ховргда, боахама кхаш леладераша боаггӀаш бола мах беш хилар. Сийрда хьежача малха зӀанараша, кхы тӀа а хозду цун сибат.

Делкъа ха яр тхо цига нийсденнача хана хиннар. Машинаш а трактораш а яр цига сайца латташ. Дукха нах а бар гулбенна. Юххьанца тхо кхеташ дацар нах вӀашагӀкхетара бахьан. Цхьабакъда, коартолех йизза йола машина а, иштта уж дӀаювш йола агрегаташ а бӀаргаяйча, хӀама дӀахатта ца дезаш, кхетадир деррига а: боахаме бӀаьстан кхашкара балхаш дӀадоладеннад. Бакълар аьлча, тхона чӀоагӀа тоам а хилар укхаза тхоаш нийсдаларах.

Наьсарен районе меттелвай республике а цӀи хеза вола ахархо Аушев Ювсап керте латта звено я из болх дӀаболабаьр. Дегаш айденна бар звеньевой а, кхыбола болхлой а. Гуш дар, боккхача безамца, из болх цар дӀаболабеш хилар.

Укх шера цу звенос коартолаш кхеергйола майда бӀаь гектар я. Гуш ма хиллара, майда кхы йоккха я ала хӀама деце а, бакъда, социалистически декхараш-м доккхий да цар. Шоай таронашка а, кхоачамга а хьежа, дика уйла а яь, звенос лаьрхӀад: цхьан гектара тӀара 150 центнерал кӀезигагӀа боацаш хьувкъам чуэца, 125 центнер план йолча.

Духхьашка кхееш яц Аушев Ювсапа из культура. Хьалхара тӀаэцаш вац из цу тайпара социалистически декхараш. «Цкъа цо дӀааьннадале, кхы дувца эшац хьона, оал цох совхоза моллагӀча а къахьегамхочо. Иззал наьха бӀубенна механизатор ва из.

— Тахан хьалхара юхьиг я, — йоах Ю. Аушева, хьагучох, во а хургьяц из. Берига кхоачам вӀаштӀехьбаьнна хилча, атта дӀа ма бодий болх а. Дика кийчдаьд оаха лаьтта. Цунга хьежжа дог тийша а да тхо, укх шера из культура укхаза дика хьувкъаргхиларах. Лоацца аьлча, низи хьинари кходергдац оаха пятилетка кхоалагӀча шера оахош тӀанийца декхараш толамца кхоачашдара.

Кхы тхоца дукха ха яккханзар звеньевойс. Трактора тӀа а хайна, болх бе дӀаволавелар из. Йоккха юкъ яланзар, бӀарго низткъа мара хьа ца лоацаш, цун трактор гаьна яла. Иштта дӀадоладир Ювсапа укх шера кхашкара хьалхара къахьегама ди.

Белгалбаха безам ба юххьанца хьинаре къахьега дӀаболабенна звенона чубоагӀа болхлой Аушева Ӏайна, Гагиева Люба, Хамхоева Ӏайшат, къаьна механизатор Бузуртанов Махьмад-Гири, кхыбараш. Гуш дар, царех хӀаране дӀатоха кулг дег тӀара хилар.

М. МУХТАРОВ.

Яхьа дневник

ЛаьрхӀар кхоачашду

Кхо бутт гаргга ха я «Грозтрубопроводстрой» треста гӀишлонхоша самофинансированеи йиззача хозрасчетеи кердача системагӀа болх бу. Цу лоацциача юкъа цар хьахьекхад кердача системага довлара шоаш лерттӀа кийчо яь хилар. Дерригача технико-экономически хьокхамий укх шера хьалхарча квартала план дикка тӀехкхоачашъеш хьабоагӀа уж. Ер шу доладелча паччахьалкхен планагӀа лаьрхӀачул совӀа цар деррига даь гӀишлон-монтажни балхаш 270 эзар сома маьха да, хӀаьта шоай низаца даьраш — 200 сом мах болаш да.

Къахьегама овсарле лакхъяра шин бетта план 125 процент кхоачашъяьй треста коллективо. Духхьал из лакхъяра чотагӀа даьд планал совгӀа мел даь гӀишлон-монтажни балхаш. Паччахьалкхенна пайда бара план 25 процент тӀехкхоачаш а яь, заданел совгӀа 60 эзар сом пайда баьб цо укх шера. Лоацца аьлча, шийтталагӀча пятилетка кхоалагӀча шера тӀанийцача декхарий цхьаккха пункт яц цо дикка тӀехкхоачаш ца еш.

«Грозтрубопроводстрой» треста чуйоагӀача гӀишлон-монтажни управленей коллективех цхьаккха яц паччахьалкхен планаши тӀанийца декхараши тӀехкхоачаш ца деш. Царех я Хрюкин Владимир Иванович, Шовхалов Ваха Хасанович, Тарамов Алхазур, Дашаев Мовлады Билалович керте латтача гӀишлон-монтажни управленейи Саиев Магомет Махатовича кулгалдеча механизаце управленеи коллективаш.

Деша дай бац

ШийтталагӀча пятилетка кхоалагӀча шера план ханал хьалха кхоачашъяра доккхий социалистически декхараш тӀанийцад «Чеченингушпромстройматериалы» производственни объединене болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гӀулакхерча наха. Чакхбоалаш латт хьалхара кхо бутт. Долче, мишта кхоачашду цар шоаш тӀанийца декхараш? Шу доладелча денз хӀанзалца баьча балха итогаша хьахьокхачох тӀанийца декхараш кхоачаш ца дарал совгӀа, паччахьалкхен планах а лоархӀабац уж. Духхьал хьалхарча шин бетта объединене болхлоша шоай поставщикашта договорни декхарех дӀа ца йохьийташ йисай 206 эзар сома маьха тайптайпара продукци, ара ца хецаш йисай цхьа миллиони 645 эзари етта кирпишк. Иштта лоархӀабаьбац уж къахьегама овсарле лакхъяра, арахецача продукцега дӀабода мах лохбара, паччахьалкхенна пайда бара планах а.

Ший деша да ца хиларал совгӀа, паччахьалкхен план кхоачашъяра даькъе дукха декхар тӀадусаш хьайоагӀарех я Дремлюга Юрий Иванович керте латтача цхьоалагӀча гӀишлон материалий комбината коллектив. Духхьал хьалхарча шин бетта цо ара ца хецаш йисай цхьа миллион 380 эзари кирпишк. Иштта во болх а беш, цар денна дош даьсса хиннад ала йиш йолаш я Высоцкий Борис Львовича кулгалдеча шоллагӀча гӀишлон материалий комбината коллективи Татаев Хаваш керте латтача Малгобекски кирпишкаш еча завода коллективи.

ДЕНИ-БУСИ ТӀАКХЕТАР— 800 ГРАММ

Ӏа новкъа хиланзар «Шалински» совхоза хьайбай боахама. Январеи февралеи ден-бус 578 грамм дозал хилар тӀакхийттар хьайбашта, план 480 грамм йолча.

— Хьайбаш леладу коллектив йоккха яц, бакъда, барт тайна я, — йоах партбюро секретара Чиитаев Албека. — Массанена дагалаттар цаӀ да: хьайбай дозал лакхдар. Отделене гӀулакхаш лерттӀа дӀагӀоргдолаш шоай хур ду бригадираша Джабраилов Макшерипеи Абдулрешедов Абдулеи. Цу шинне бригадашка тӀакхета дозал 600 граммал дукхагӀа да. ХӀаьта Абдулрешедова бригаде — 609 грамм. Из бригадирал хержача тоаделар укхазара гӀулакхаш.

Комплексе бӀаргагургьяц Ӏокхесса улла йол, силос. Иштта кхом бу концентратех а. Дийнахьа хӀара бежана дӀакхоач 13 килограмм силос, 2 килограмм йол, 2 килограмм комбикорма, 30—40 килограмм моака.

Тахан хувцаеннай балха распорядок. Денош дӀаьхлуш доагӀа. Цудухьа, кӀезига хьалха арабовлар дех оаха дояркашка а скотникашка а, — йоах Абдулрешедовс.

Бригадираша геттара могабу скотницаша Эзерханова Раисас, Ахьядова Зулпас, Гасуева Маржана, кхычар болх.

Боахама кулгалхоша эшар Ӏалаш ца деш дитац тхо. Тха хьашташ кхоачашду. Цудухьа оаха лерхӀ комплексе гӀолла хьайбашта дозал тӀакхетар ден-бус 800 грамм хургйолаш къахьега, — йоах хьайбаш леладераша.

С.-С. САИДОВ.

«Экажевский» совхозе дика вовзаш а массане сий деш а саг ва коартолаш кхееча звенон кулгалхо вола Евлоев Ӏалаудин. Пхи шу гаргга ха я цо совхозе болх бу, бакъда, техникаца цо ший вахар дийза-м тоъал ха я. Урале, Пермски области, Таджикистане трактора тӀа а вагӀаш, балхаш даьд хьийнар долча механизатора. Советски Эскаре гӀулакх деча хана а техникаца айхха доттагӀал леладаьд цо. Ӏалаудин хиннав танка механик-водитель, хӀаьта ховш ма дий танк а трактор а лелаяра принцип цаӀ йолга.

Звеньевойла Ӏалаудин хьожаваь шоллагӀа шу да. Соахка баьча балха доккха баркал аьннад цунна, хӀана аьлча дика лоархӀаваьв из планах. Карарча шера дика хьувкъам кхебара йолла ма йоаггӀа лард еллай Ӏ. Евлоева, хӀаьта ший из аьттув баргхиларах бӀубенна а ва.

Шийна ховр, дуккхача шерашка Ӏоаяь опыт, говзал дог раьза а долаш дӀайовзийт цо къонабараштa.

Укх деношка чуийнна коартолаш дӀаювш ва Евлоев Ӏалаудин.

СУРТА ТӀА: Коартолаш дӀае аравала кийчлуш ва Ӏ. Евлоев.

Р. АУШЕВА сурт.

16 апреле—коммунистически субботник

ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАРГДА

— Тха коллективе 150 гаргга саг ва, — аьлар Грозненски района «Майская» яхача коа тӀара оалхазараш леладеча фабрика партийни организаце секретара А. Кадырова. ЦаӀ санна деррига а «цӀеча шоаттдийнахьа» болх бе арадоврга тхо. Иштта лаьрхӀад оаха укх деношка тхоай предприяте хиннача собране.

ДукхагӀбараш шоаш даим къахьегача моттигашка хургба. ХӀаьта сменагӀа мукъабараши администраце викалаши фабрика коа, конторе лостам беш хургба. КӀезига дац де лаьрхӀа сантехнически балхаш а. Профилактика ергъя цхьайолча оборудованена.

Субботник долча дийнахьа 30—35 эзар фуъ гулде а уж тикашка дӀадахьийта а дош деннад коллективо. ХӀаьта болх баь даьккха 300 сом шийтталагӀча пятилетка кхоалагӀча шера фонде дӀачалургда.

ХӀанззе а дӀадоладаьд субботника кийчо елга.

М. ЭРЗИЕВ.

ФОНДЕ ДӀАЧУЛУРГДА 4500 СОМ

В. И. Ленин ваь 118 шу дузача денна хетадаь Ерригсоюзни коммунистически субботник дара Москверча болхлоша дӀайолаяь инициатива къоабалъеш хьаллаьцарех я СССР 60 шу дизара цӀерагӀа йола Грозненски «Оргтехника» яхача производственни объединене коллектив.

16 апреле укхаза балха араваргва кхо эзар гаргга саг. Царна юкъе 300 гаргга коммунисти 340 комсомолеци ва.

Цар дош деннад балха тӀа парте боацараштa шоашкара хьокхам тела.

Ткъаь иттнел совгӀа тӀемеи къахьегамеи ветеран а хургва коллективаца цхьана, шоаш пенсе бола дукха ха яле а, «ЦӀеча шоаттдийнахьа» цар массазара оамал а хинна дӀаэттад цаӀ санна арабаьнна къахьегалга.

Объединене массазарча шоай балха моттигашка хургва 1180 саг. Цу дийнахьа арахецаргья 65 эзар сома маьха промышленни продукци, 1400 сом мах бола — халкъа эша товараш. Из еррига а продукци тӀехдика а йолаш госприемкагӀа чакхъяккха лаьрхӀад.

16 апреле кхояьча бийдала, материалий чотагӀа къахьега лаьрхӀад А. Петрищев, Н. Голованов керте латтача ялхлагӀчеи ворхӀлагӀчеи цехашкарча бригадай болхлоша.

Предприяте коа, гонахьарча моттигашка лостам беш, гаьнашта кӀираш тохаш хургва 1530 саг. Цар гул а даь «Вторчермете» дӀачудала лаьрхӀад пхи тонн тиша аьшк, дӀайогӀаргья 200 гаи кӀотарги.

Цу дийнахьа даьккхача деррига ахчах 4500 сом субботнике дакъалоацараша дӀачулургда шийтталагӀча пятилетка фонде.

У. ГИРЕЕВ.

ДИНЗА ДАРГДОАЦАР

Соахка хӀара хьайбана лаьрхӀа 16 центнер доакъара единица мара Ӏалашъе вӀаштӀехьдаланзар Гудермесски района «Гудермесский» совхоза кхаш леладерий. Из бахьан долаш кӀезига я доахангара йоаккха шура а. Из паччахьалкхена дӀаялара хьалхарча квартала план кхоачашъе низ дӀакхоачаргбоацилга гуш да хӀанзле а.

Из нийрча гӀулакх кхы нийслургдоацаш, хӀанзле план оттаяьй доакъар Ӏалашдара, цунна лаьрхӀа тайп-тайпара юртбоахама культураш кхеяра. Масала, соахкарчул 10 гектар дукхагӀа а йолаш, 60 гектара тӀа доакъара свеклаш дӀаювргья. Договораш а увттаяь, дезала подрядагӀа лелаергйолаш наха юкъе йийкъай уж.

— Динза даргдоаца гӀулакх да из, — дувц совхоза директора Т. С. Герзелиева. — ХӀана аьлча, масала, соахка хьалха санна баьча балха нарядаш а увттаеш, царга хьожаш хиннача хьувкъам алсамбаккхара башха йоакхо янзар. Цудухьа геттара во хилар уж. ХӀара гектара тӀара 140 центнер мара яланзар уж.

Доакъара свеклаел совгӀа 350 гектара тӀа силоса хьажкӀаш а я дӀаювргйолаш. Белгалдаккха доагӀа, уж культураш укх шера хий дехкача кхашка кхееш хургйолга.

Уж йоацаш 400 гектара тӀара люцерна, 170 гектара тӀара соахка гурахьа дӀайийна рапс чуэцаргйолаш я аьлан мошача доакъаран.

Х. МАГАМЕТОВ.

ТӀЕХЬАТЕТТА ЙИШ ЯЦ

Кхашкарча станашка гӀолла яь рейд

Шерра дӀадоладеннад республике бӀаьстан-кхашкара балхаш. Чакхдоахаш да тайп-тайпара агротехнически гӀулакхаш: лаьттацара тӀоадал лораяр, макхаши культиваторши яхар, ги дӀадер, лаьтта удобренешца хьаьндар. Ханнахьа а дика а кийчъяьй цу гӀуллакхашта эша техника республикерча дукхагӀдолча боахамашка. Къахьегамхоша низи хьинари кходаьдац из дара. ТӀаккха нaьфу даьд колхозийи совхозийи бригадашка болх беча наьха йоакхо яра, цар хьашташ кхоачашдара, культстанаш тоаяра? Цу хаттара жоп лохаш тха корреспонденташ Сунженски района цхьадолча боахамашка хилар.

Серноводск яхача юрта гаьна йоаццаш я Ленина цӀерагӀча колхоза № 2 йола бригада. Тхо цига кхаьчача хана делкъа ха яр. Лоаллахарча кхашка болх беш бола нах хӀама яа культстане хьабаьхкабар.

— ЦӀеча уголоке, столове, кхоалленна кӀал, кхыйолча помещенешка ремонт е хӀанз мара дӀадоладеннадац тхо, — яхаш дувц учетчика М. Мамышевас. — Шийла хиларах из болх бе йиш йоацаш хӀанзарга даьннад. Шикхо ди мара эшац из болх чакхбаккха.

Бригада кулгалхой а болхлой а чухулача доккхача цӀагӀа дӀаьха истоли дукха гӀандаши латт. Болхлоша январе а феврале а ийца алапи тӀадола ведомость деце, кхы информаци яц бӀаргагуш.

— Из йолаш я, — йоах учетчика, — кастта хьалтохаргья аз.

БӀаьстан-кхашкара балхаш дӀадоладенна хилар хьагойташ цхьаккха белгало яц. Даьсса, дукхача хана денз кӀир тоханза да пенаш. ЦӀа соляркаца дӀоахьдеш да, цудухьа кӀура беш йоагача цӀеро бокъонца баьд берзабаьб тхов.

Кхы дикагӀа хьал дац кухне а. Кхехкабеча яь тӀара хьалъихача Ӏанаро а солярка кӀуро а пенаштеи тховнаштеи теха кӀир малагӀа бос болаш хиннай ховргдоацача яьккхай. Цхьан саьнга латт хӀама йиначул тӀехьагӀа цӀенца еш йиса пхьегӀаш. ЦаӀ да гӀадвугаш: керда холодильник оттаьй укхаза, цхьайола сиха талхаш йоаца продукташ енай.

— Дулх хӀара дийнахьа складера хьакхухь оаха, — йоах кухне болхлоша. — Кхыйола кхачан продукташ а я тхога. ХӀаьта а «ког ювргӀага хьежжа Ӏобахийта» оалаш ма дий, цудухьа тхоай кечамга хьежжа дaараш лоаттаду оаха кхаш леладераштa, техника тоаераштa.

Цар дийцар кӀоаргдеш дар делкъийга салоӀаш болча колхозхоша аьннар. Цар къайлакхахьацар цхьадола дaараш чам боацаш а дулх гӀийла а хилар. Укх тӀехьарча хана вӀалла доацаш да шекар. Наггахьа гучаэккх автолавка, цхьабакъда, эша товараш хилац цу чу. ХӀаьта шекарах, чаьх, дикача бӀарзкъехи кога гӀирсахи вӀалла дувцалга а яц.

Культстан ахкан замалахь колхозхоша дукхагӀйола ха йоаккха моттиг из хиларах тарра, ма хулла чӀоагӀагӀа лостам баь, наьха сапаргӀатдоаккхаш хила еза. Цхьабакъда, цу тайпара сурт дацар тхона культстана ЦӀеча уголоке дайнар. Халла дӀоагӀа хьа а леха, ниӀ хьа а йийлла чудаьлча шийлача, дукхача хана денз саго ког чу ца баьккхача «фусаме» нийсделар тхо. ДӀаьхача истола тӀеи пенаш тӀеи гуш да тайп-тайпара плакаташ, цхьабакъда, цхьаь цаӀ йоазув дац укхаза колхозера хӀанзара хьал дувцаш, къахьегаме хьалхалаттараш белгалбоахаш. Болх ца беш латт телевизор, гуш дац керда газеташи журналаши.

ХӀанз мара дӀа мича доладеннад бӀаьстан-кхашкара балхаш ала тарлу цхьаболчар, кхуврга кӀир тоха а лостам бе а. ХӀаьта а дагадохийта лов, колхоза кульгалхошта наьха йоакхо яр тӀехьатетта, кхоаненга даха йиш йолаш хӀама доацалга. Укхаза дац лоархӀаме дари лоадам боацари, деррига а да теркал де дезаш. Ца хьоадеш дита йиш яц укхазарча колхозхоша ер шу хьинаре дӀадоладаьлга. Боахама подряда хьисапе болх а беш, ханал хьалха йистедаьккхад цар техника тоаелга, дика дӀадоладаьд бӀаьстан-кхашкара балхаш. ТӀаккха мишта Ӏе йиш я цу наьха инициатива жоп ца луш, цар дӀадоладаьр хьал ца лоацаш.

— Массехк ди мара дац со Чернобылера цӀакхаьча, — йоах тракториста М. Адуева, — Цига-со вахавар районерча военкомата направленегӀа. Ялх бетта тайп-тайпара балхаш деш хилар со а са новкъостий а авари хиннача моттиге. ХӀанз сай бригаде юхавенав. ЧӀоагӀа ловра тхоай гӀулакхаш ма хулла дикагӀа дӀадахар.

ШоллагӀа тха адрес — «Серноводский» совхоза У. Эльсанова кулгалду бригада. Тоъал гаьна я из колхоза контора йолчара. Ах сахьата машинаца никъ бича мара дӀакхачанзар тхо цига. ДӀа-юхе даха аьттув баланзар — никъ беха а кӀоагаш доахкаш а бар. Гаьнна гӀаш дӀадаха дезаш хилар.

Хьалхарча боахаме хиннар дицдеш дар укхазарча культстане тхона дайна сурт. ХӀама юача цӀагӀа арарчул а шийлагӀа яр. ДӀаьхха истоли ардакхах даь гӀандаши мара кхы хӀама дацар цу чу. Уйнаш тӀа бокъабенна хотта боалар. бӀеха дар пенаш. низткъа мара сердал чуйоагӀаш дацар дом тӀабижа кораш. Къаьстта новкъа да из сурт йоккхача, тиша йоацача, хоза тоаяь дӀаоттае йиш йолча помещене хилар. Еррига таронаш йолаш я, бакъда, хьадаь хӀама дац. Из деце кхы ала хӀама дац укхаза эттача хьалах.

Тоъал йоккхача кухне цӀено яц. Укхазарча поваро а цу гӀулакха бехке бер кӀури кхехкача яь тӀара хьалъуха Ӏии. ДукхагӀйолча хана дуар — гарзаш чутайса суп, плов, чай. ХӀаьта вӀалла дувцалга яц тайп-тайпарча салатех, чкъаьрах, чам болча консерваех. Къаьстта во я коартолаш. Уж зӀамига бурилгаш цӀенъеш дукха ха йоаю поваро. Цул совгӀа, талха а йолаеннай уж.

Укхаза а я ЦӀе уголок. Цхьабакъда, гуш да цига нах ца хулга, из яьсса а къайла а латт. Лахача саг коравинзар бригаде цун чӀега хьабаккха йиш йолаш. ДӀоагӀа бригадирага да, йоахар, хӀаьта из ше воацаш вар. Лостам бе безаш дар культстана ков а аьхки наха хӀама дуа кхоалле а.

Цу тайпара кхоачамбоацараш кӀезига дацар XX партсъезда цӀерагӀча колхоза бригадай, района кхыдолча боахамий а культстанашка. Цецвоаккхаш да цхьайолча моттигашка холодильникаш е вӀалла йоацаш, е яраш болх беш ца хилар. ХӀама даьдац ЦӀеча уголокашка, нах дӀабаха юхейнса фусамаш санна, яьсса латт уж. Соахкара информаци еце, кхы хӀама гургдац шоана цар чу. ХьагучогӀа, беррига низ техника тоаяра, ги кийчъдара, бӀаьстан-кхашкара балхаш дика дӀадоладара тӀа а бахийта, из деш болча наьха йоакхо е «бицбеннаб» укхазара кулгалхой, партийни комитеташ. Е из-м мичча хана дича а мегаргдар, аьнна, гӀулакх тӀехьатеттад.

М. МУТАЛИЕВ,
М. КАРТОЕВ.

Перестройка наькъагIа

КЕРДАЧА ЛАКХАЛЕНАШКА

КПСС XXVII съезда а цул тIехьагIа хиннача парте Центральни Комитета Пленумий соцамаша дIадехар да вахаре массайолча оагIонашка перестройка тIехьа ца тетташ кхоачашъелга. Цхьабараш сиха бац цу гIулакха, лакхехьа латтача хьакимий указанешка хьежаш багIа. Из нийса дац, хIана аьлча, перестройка хIаране дулхах-цIиййх лета хила еза.

Эггара йоккхагIчарех цаI я Ножай-Юртовски района А. Шерипова цIерагIа колхоза партийни организаци. Боахамо хIара шера доахача толамашта юкъе партийни организаце а берригача коммунистий а кIезига дакъа дац. Хьалхашка латта бехктокхаме декхараш кхоачашдара парткомо эггара хьалха лоархIа декхар да наха юкъе беш бола политико-кхетама болх лерттIача бораме хилар. Цудухьа цо хадданза идеологически балха керда формаш юкъекхувл. Цу юкъе дакъалоац берригача коммунисташа.

Массаза а халонаш эшае дог-уйла айеш да агитатора лоархIаме дош. Из бахьанце тахан колхозе дуккха а коммунисташ ба агитаторий, политинформаторий декхараш кхоачашдеш. Царех ба Синиев Iилман, Арсенков Владимир, Умаров Або-Къоасам, кхыбараш. Юртбоахама тайп-тайпарча участкашка хьаьнала къахьегаш ба уж. Духхьал шоай производственни декхарех дика лоархIабаь ца Iеш цар уллувчарна а гIо-новкъостал ду дикача хьокхамашка кхача. Цар коллективашка шерра дIайоаржаю хьалхалаттарий йIаьхий опыт, царна карагIдаьннараш.

Производственни кердача лакхаленашка кхачара чIоагIа лоархIам болаш да хIара коллективе, участке шерра социалистически яхь йоаржаяр. Цудухьа партийни комитето цIаккха а ший теркама кIалхара далийтац из маьхера гIулакх. Социалистически яхь вIаштIехьяькхай хьайбаш леладерашта, льатта леладерашта, механизатораашта юкъе.

Дика дIаоттадаьд парткомо яхьа кулгалделга а. Ханханнахьа цун итогаш ю, уж массанена а йовзийт, из гIулакх дикагIа пайда а беш дIадахьара шерра пайда эц гойтара агитацех, пенгазетех. Юртбоахама балхаш сихденнача каст-каста арахец «къахьегама листокаш», «молнеш», хIаьта Iан замалахьа уж арахец хьайбай фермашка.

Дика вIаштIехьдаьккхад яхье хьалхле яьхараш белгалбоахилга, царна лу карара кара тела цIе вымпелаш, ахчан премеш, кхыдола совгIаташ. Цу дерригнеша хоалуш айю къахьегама овсарле.

Колхозе яьржача социалистически яхье хадданза шоашкара хьокхам телараш эггара хьалха коммунисташ ба. Царех ба хьайбаш леладераш С. Алиева, М. Гернев, тхьамка леладераш Й. Дакаева, М. Амаева, тракторист У. Бацараев, кхыбараш.

Колхозхоша толамца кхоачашъяьй дIадахача шера хьайбай продукци паччахьалкхенга йохкара план, иштта кхоачашъяьй тхьамка дохкара пятилетка шин шера план а.

Тахан массанахьа а хоалуш да доккхий хувцамаш. ХIаьта уж кхы а дикагIа хилийтара деррига низаш, хьинар, дикагIа йола опыт оарцагIа яккха еза оаха а.

Цу даькъе къаьстта колхозе дика ка йолаш болх бу коммунист Орсабиев Хьасан керте латтача номер № 2 йолча тракторни - арен бригада. Массе а шера дика хьийкъе хул цо гIулакх деча кхашкара чуэцаш йола юртбоахама культураш. Цудухьа хIара шера ший социалистически декхарех а дика лоархIаю бригада коллектив.

— МалагIа бахьан да цун? — аьнна даьча хаттара иштта жоп делар бригадира:

— Оаха шерра балха юкъейоалаяьй бригадни подряд. ХIаьта цо хIара сага бехктокхам лакхбу. Цо хьийгача къига хьежжа хул хьаэцар. Цудухьа дика болх белов массанена а. Новкъостий чотагIа баха гIертачарна, корта бохабу малараш мелара тIера бараштa никъ бехк подрядо.

ХIара механизатора таронаш дика йовз бригадана. Цунга хьежжа увттаду декхараш а. ХIаьта ший гIулакх кIоаргга довзаш, из дизза кхетадеш вар массаза а кхоач къахьегама лакхача толамашка. Цунца цхьана лакхлуерригача бригада хьокхамаш а. Шоай гIулакха бизза говзанчаш хилара тарра бовз цига механизатораш Мудушев Мухьмад, Абдулкеримов Увайс, Джабраилов Шамсудин, дуккха кхыбараш а.

Цхьабакъда, бригада гIулакхаш массаза а иштта дика хиннад аьлча, бакъхургдац. КIезига бацар укхаза къахьегама дисциплина телхаераш. ХIаьта гIулакх свлангара хувцаделар коллективни подряд юкъейоалаяьчул тIехьагIа.

Ер шу къаьстта дикача толамий шу хургдолчох тара да бригаде. Цунах чIоагIа тешаш ба нах. Из тешам чIоагIбу бригада гIулакхаша. КПСС ЦК февральски (1988 ш.) Пленума решенеша кхы айдаьд механизаторий хьинар.

Вай лакхе белгалдаькха ма хиллара дикача хьокхамашца чакхдаьккхар дIадаха шу колхоза тхьамка леладераша а. 199 гектара тIа хьалкхейир из культура. Цу майда тIара 491 тонн тхьамка чуийцар. Из планал дикка дукхагIа хул.

Из толам баккхара дукха къахьега дийзар хIара звенон, бригада. Фу дIаде парникаш кийчъярах, цига дика Iунал дарах тийша дар дукха. Цудухьа цу маьхерча гIулакха чIоагIа теркам тIабахийтар колхозхоша. Эггара толашагIа йолча хана чакхдаьккхар парникаш кийчъелга, цо таро елар лоаццача хана фу дIадийна даккхара.

— Тхьамка дIадерах далацар гIулакх, Iалама чоалханеча хьалашка из культура хьувкъае а езар. Цунга кхача атта дацар. Из дика ховш болча колхозхоша дика вIаштIехьбаьккхар болх. Цар халонашта духьал оттадир шоай хьинар, Iилманна карагIдаьннараш. Из бахьанце вIаштIехьдаьлар тхьамка дохкара шера план 105 процент кхоачашъе.

Тхьамка хьалкхедеча даькъе къаьстта дика ка йоалаш къахьийгар № 4 йолча У. Синиев керте латтача бригадо. Керттерча даькъе лаьттах, техникех, минеральни удобренех бизза пайда ийбарах вIаштIехьдаьлар толамаш даха.

И. ХУСАИНОВ,
Ножай - Юртовски района А. Шерипова цIерагIча колхоза председатель.

МАССАЗА А ХЬАЛХА

Ткъаьн пхиь шерал тIех ха я Гудермесски локомотивни депо машинисталла болх беш коммунист Н. Борщев вола. Шийна тIадилла моллагIа декхар цо тешаме кхоачашдергдолгах шек хила везац. Иштта вовз из цунна уллув болх бечарна, депо кулгалхошта. Гудермесе ваь а хьалкхийна а саг ва Николай Николаевич.

Юкъера школа йистеяькхачул тIехьагIа машинистий гIончий кийчбеча курсашка деша эттар из. Цигара ваьлча локомотивни депо. Цул тIехьагIа Советски Эскаре гIулакх деш хилар. Кхо шу даьлча юха а ший коллективе болх бе волавелар. ХIаьта цу шера из деша эттар тепловозийи электровозийи машинисташ кийчбеча курсашка.

Хадданза дIа-хьа аха везаш ба цун болх, цудухьа хала дар деша, дукхагIдар ше Iомаде дезаш хилар, укхаза цунна гIо де оарцагIбаьлар машинисташ-инструктораш, депо инженераш, боккхагIа бола новкъостий.

Цу хана эксплуатаце цехе цо ше дIавовзийтар къахьегам дукха беза, шийгова дика йовза саг санна.

ЙIаьхий балха опыт йола машинист Н. Борщев кагирхой хьехамча ва. ХIара шера дукха къона болхлой боагIа депо къахьега. ХIаьта Николай Николаевич санна воккхагIвола новкъост уллув хилар дуккхача маьхе хIама да. Таханарча денга 45 совгIа специалист хьалкхеваьв цо. Цун хинна ученикаш тайп-тайпарча коллективашка къахьегаш ба хIанз. Цар безамца хьоахаву шоай хинна хьехамча. ХIаьта царех цаI И. Мацуев Борщевца машиниста гIонча волаш болх беш ва. ИсмаIал хIанз тIатеIIа кийчо еш ва машинист хилара. Цу даькъе цунна гIо ду хьехамчо. Духхьал 1987 шера Борщевен Мацуевен 80 еза-йоккха поезд дIа-хьа йигай. Заданел совгIа 60 эзар тонн гаргга мовхьаш дIадихьад цу юкъа, 25 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхояьй.

Инициатива йола саг хиларах тарра вувц Борщев депо начальника Н. Беловицке.

Ерригсоюзни партийни конференце хулача денга Николай Николаевича 40 еза-йоккха поезд дIа-юха йигеи ялх бетта план 15 ди хьалха кхоачашъеи лаьрхIад.

ЧIоагIа барт бола коллектив я Гудермесски локомотивни депо яр. Укхаза болх беш ба эрсий, нохчий, гIалгIай, украинцаш, гIумкий, азербайджанцаш, цхьа дезал санна барта хиларах вIаштIехьдоал цар хьалхашка латта декхараш толаме кхоачашде. Иштта 1987 шера дерригача технико - экономически хьокхамий план кхоачашъйир.

Н. БОРИСОВ,
тха штате воаца корреспондент.

XIX Ерригсоюзни партийни конференцена накъадолхаш

БОККХА ТОЛАМ

«Кавказ» яхача совхоза воккхагIволча жаIуйн Муцагов Гелане хозрасчетни бригаде хинначоа гургдац вIаштIехьдоаца хIама. Цига цунна гургда унахцIена, дика тоаденна Iоахарий. Жа дахкача хана цига нийсвеннар хьагаргва къоначa жаIун гIулакхах.

ХIаьта Геланеи цун гIончашеи (уж ба Гатаев Мохьмади Сегаури Бек-Хани) къахьег кхетаме, дика, творчески.

Вай республике хьалхара цIи хезар Муцагов Гелане 1985 шера бахкача бIаь жийна тIехьара цо 170 Iаьхар къоастабича. Иштта Iоахарий жена тIехьара къоастадаь дацар жаIунех цхьанне а (кхыметтел цIи хезача жаIуша Социалистически Къахьегама Турпалаша Эсмухамбетов Наурде, Бахмадов Маде, Хамидов Элмарзас). Цкъара тешанзар уж цунна иштта хIама карагIдаларах, XI-ча пятилетке цо планал совгIа Къулбаседа Кавказа фух бола 935 Iаьхар кхебаь боллаше а.

Къонача жаIунах тешанзар специалисташ а боахамий, районий, кхы лакхагIча рангий кулгалхой а. Массане а йоахар: «Из хIама хила йиш йолаш дац!» ХIаьта Гелане оалар бIубенна: «из хиларал совгIа, кхы дукхагIа .а хургда! Из хилийтара аз айса 8 шера хьалкхедаьд тхоай дахкача жецара толашагIдола къона жа».

XII пятилетка хьалхарча шера цо хIара бахкача бIаь жийна тIехьа хьалкхебир 171 Iаьхар. ХIаьта цул тIехьагIа шу даьлча — 173 Iаьхар (Iулца бар тайп-тайпара ха йола бахка 550 жий). Шерагара шерга тха даккхара план цаIи ахазеи кхоачашъяьй.

ДIадахача шера Гелане жа Iай дахкаргдолча даьхар. Дехке а валанзар. ХIаьта доакъар кийчдераша аьлаца Iалашдензар жа. Из бахьан долаш царна йол Iалашъе езача айттар жаIуй, кхыметтел республикал арахьа а.

— Цо де дезар хьалха даькхар тхона, — йоах директора Султыгов Мухьмада. — Ер Iа дика доакъар долаш дIадоладир Гелане бригадо. Бакъда кхы а дикагIа, къаьстта моша доакъари свеклаши кийчъе йиш йолаш-м дар.

Из деш, йIайха а хургйолаш, жел шеръе ка яьлар — аьрда оагIорахьа гIишло хьатIайир (аьтта оагIорахьа ергья а аьннад!).

— Хургйолча XIX Ерригсоюзни партийни конференце сийна XII пятилетка 2,5 шера кхоачашъе декхар тIаийцад оаха, — йоах коммуниста Муцагов Гелане. — Оаха массане тIагIертта а хьинаре а къахьийгар.

XII пятилетка дIадахача шера Iай дахкара жа кийчдир оаха. Из гIойлене да: жена осеменени ю дикагIча, шортта жена яа буц йолча хана. Жа диза а тоаденна а хул хIаьта. Из чIоагIгIа лоархIаме да. Цу хана жево дика дIаэц осеменени, Iахардисац. Февраль бетта даь Iоахарий унахцIена, дика дегIадоагIаш хул. БIаьсти баь тIа арадаьхача, шоай ноаношца цхьана цу сахьата дажа долалу уж, дика даж, сиха дегI а дахь. Кердача фега а маьлхе а дола уж каста доккха хул. Цул совгIа жа доажадеш хилча, доакъар телачул дарегIа а да. (Из чIоагIа лоархIаме ма дий боахама расчета тIа йолча, хIара кепиг а кходеча бригадана).

ЦIаькха а хьоахадергда вай: бригада территоре тIа кхоачамхиллал Iоадаь гIожа, мошa, концентрированни доакъар да. ЙIайха а хургйолаш бокъонца тоаьяй жел. Помещени цIенийр, дезинфекцийир, кийчйир инвентарь, медикаменташ Iалашйир, лаьрхIа дола басар кийчдир. Лоацца аьлча, жа дахкача хана эшарг мел дола хIама Iалашдир.

Воккхагlволча жаIуно йоакхойир сакманщикаш кийчбара, Iомабир уж жега хьожаш хила. Укхаза белгалдоаккхаргда вай кхыча бригадашка санна Iоахарашка хьажа а доацаш, жега хьажа цо уж Iомабеш хилар. Iоахарашка алхха жаIуй мара хьажац. Сакманщикаша помещени цIенъю, дахкача а даьхкача а жена даа хIама лу, жаIуша шоашка яхар ду.

Сентябрь бетта шин кIира йолча хана чакхъяьккхар осеменени. Жа дахкара кампани керттерча даькъа 10 марта чакхъяьлар. Цхьацца Iаьхар бир 235 жийно, шишша — 218-не, кхоккха — 91-не, биъ-биъ — 61-не, 550 жийно 968 Iаьхар бир, е хIара бIаь жийно 176.

— Иза да оаха Ерригсоюзни партийни конференцена кийчдаь совгIат,— йоах цо.

— Иштта оахош денна дош бакъдир оаха, — йоах совхоза директора а. — XII пятилетке 2750 Iаьхар кхебергболаш план оттаяьяр Муцагов Гелане бригадо. ХIаьта хIанзле а 2861 Iаьхар ба. Дика хургдар массане а иштта къахьегаре...

ХIаьта вож жаIуй а ба толамаш доахаш. Совхозе 4 бригада я. БоккхагIбола жаIуй Исаев Резван, Мутиев Дауд (цо дукха ха яьккхай Муцагов Гелане гIонча волаш, хIанз ше бригадир ва), Муртазалиев Бадрудин гIерт шоай цIи хезача жаIуна тара хила. Къаьстта дика ка йоалаш болх бу Исаев Резвана бригадо. ДIадахача шера бIаь жийна тIехьара лоархIаш цун бригадо хьалкхебир 130 Iаьхар. ХIанз кхы а дукхагIа Iоахарий ду. Жа дахкаш да. ХIанззе а бIаь жево 140 Iаьхар баьб.

— Iоахарий кхы а дукхагIа хургдолчоа тара да, — йоах Резвана. — ХIанз керттера дар да Iоахарий ца дойташ лорадар.

Ший жаIуша йоакхо яри дика къахьегари бахьан долаш дIадахача шера толам баьккхар «Кавказ» совхозо. Цо кхоачашйир жа тIакхетара, тха даккхареи из паччахьалкхенна дIадалареи план.

Жа леладарах пайда баьлар цу боахаме. Нохч-ГIалгIайчене дикагIчарех болча цу боахама хьалха хинна традицеш юхахьахила йолаелар. Юккъера лоархIаш бIаь жийна лаьрхIа 125 Iаьхар хьалкхебир. Уж дика, унахцIена, тенна Iоахарий дар.

— Укх шера хIара бахкача бIаь жийна лоархIаш 130 Iаьхар хьалкхебергба оаха. ХIаьта уж хIанзле а 2400 ба, — йоах директора. — Цу тайппара, тха боахаме 10 эзар совгIа жа хургда. ХIаьта хIара устагIан тIера дика а дукха а тха доаккхаргда.

Цунна цхьа ше къаьстта дола хьалаш хьахилийтандаь баьннабац Муцагов Гелане иштта толам. (Цхьабараштa иштта хет). Кхычар санна мара кхы тIех хьал дац цун а. Бакъда, жа леладара таронаш кхы а дикагIа хила йиш йолаш-м яр. Совхоза жа кхы а дикагIа йола доакъарий база хила доагIаш да. Кхашка болх бераша кIезига хьахулийт йол. Кхыдола доакъар а дац кхы дукхагIа.

— Цкъа - дале, сихагIа хьалъе еза жа лоаттаду помещенеш, къаьстта йIайха яраш. ХIаьта жаIушта чубаха моттигаш а яц тоъаш. Желашта, нах чубахача цIеноштa гонахьара моттигаш а тоае езаш я, царна тIадолха наькъаш дахка деза.

Къа ца хьегаш, атта хьахулаш дац толамаш. Цудухьа доккхал де доагIар Муцагов Геланена карагIдаьнначох. Из хьаллаца, цунна новкъостал де доагIар. ДиълагIа шу да совхозе жаIушта къахьегамах доагIар хадданза кIезигде гIерта. Из ховш да МагIалбика РАПО а республика Госагропроме а. ХетаргIахьа цхьабараштa къувл Муцаговс а цун новкъосташа а хьинаре къахьегаш йоаха доходаш. Кхыча тайпара кхетаде доагIаш дац 1985 шера алапи Муцагов Гелане бригадана хьа ца далар. Цхьан шера тIехьадаьккхар. Цул тIехьагIа 1986 шера доагIачоа «гIадгIилгаш» даьхар. ХIанз а дизза хьаденнадац бригадана 1987 шера доагIар.

Цунна бехке ба совхоза а РАПО а экономисташ.

Низах тоавенна ва хьалха латта жаIу Муцагов Гелани.

— ХIанз оаш баьккхар эггара тIехбола толам бий? — хаьттар оаха.

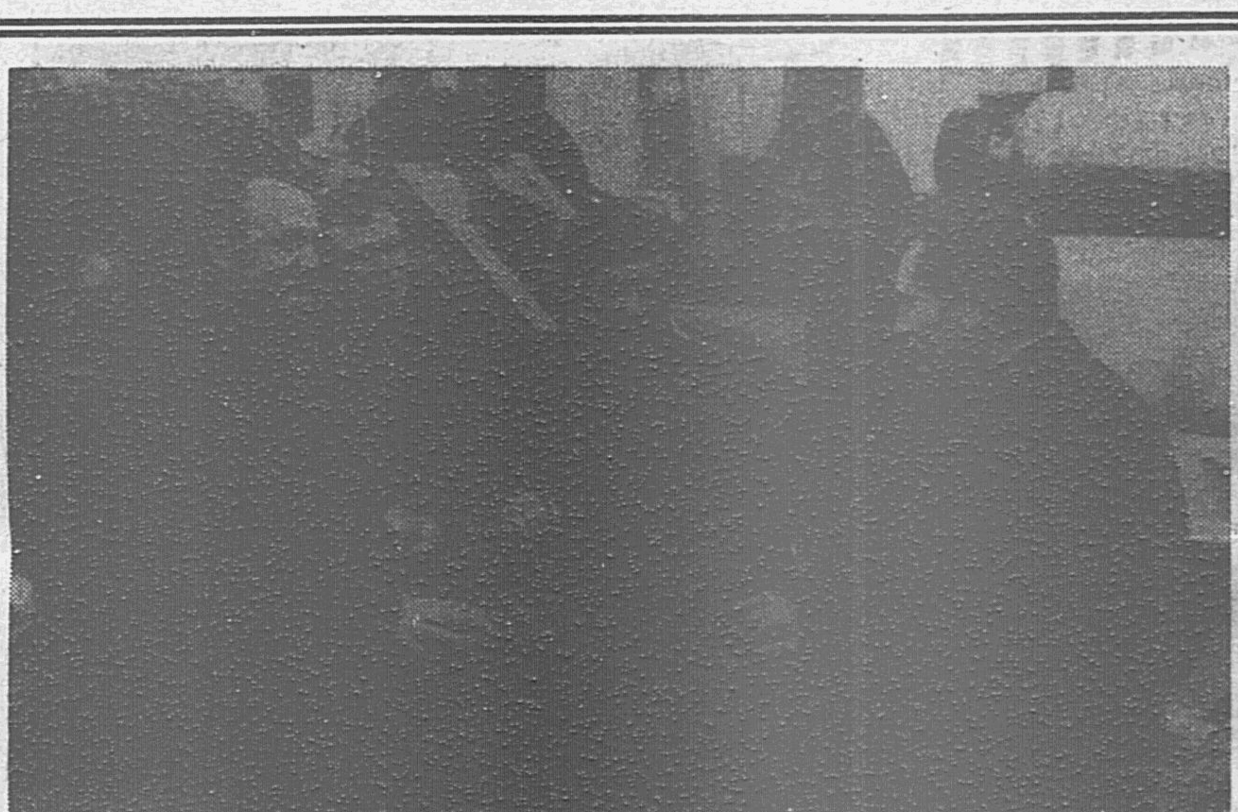
— Сона хетаргахьа, бац, — аьлар цо вела а къежа. — Нагахьа санна тхона кIеззига новкъостал дой, балха тIа новкъарле ца йой, пятилетка диълагIча шера кхы а дукхагIа Iоахарий кхеде йиш хургья. ХIара бахкача бIаь жийна тIехьа 180 Iаьхар хьалкхебе лерхIаш да тхо. ДукхагIа кхебе а мег.

П. МАГОМАДОВ.

ХIара 100 жийна тIехьа — 176 Iаьхар

АЗЕРБАЙДЖАНСКИ ССР. Азербайджанцаш, армянаш, эрсий кхыча халкъий викалаш юкъе хиннача, шоай вахар коммунизма идеалаш чIоагIъяра духьа дIаденначa бакински 26 комиссара цIи лелаю Бакурча ремонтно - механически завода коллективо. Укхаза цхьан къахьегаш ба тайп-тайпарча къамех бола нах. Ширинов Тофика комплексни бригада опытно-экспериментальни образецийн участка гIулакх деш я. — коллектив кадрови болхлоех латт. Сборочни майда тIа вIашагIбетталуш, цхьа юкъара гIулакх деш, халонаши толамаши юкъара лоархIаш бола уж цхьа дезал а хинна дIаэттаб. Цудухьа Т. Ширина коллектива къаьстта новкъа а долаш тIаийцар Нагорни Карабахе а цун гонахьа а хиннар.

— Тхо дIа-хьа эгIаде гIертачун хIама вIаштIехьдаргдац. Тхо доттагIалаца чIоагIа да, — йоах бригада членаша.

СУРТА ТIА: бригада членаш (аьрдехьара аьттехьа) слесараш Аванесян Яков, коммунист Григорян Гарегин, бригадир Тофик Ширинов, слесарь комсомолец Джабаров Рауф, слесарь коммунист Улубабов Игорь.

Ф. ХАЙРУЛИНА сурт.

ТАСС фотохроника.

Лорале: наркотик!

КIАЙЧА IОАЖАЛА НИКЪ БЕХКА

Дуккхача шерашка кагирхошта юкъера кхераме белгалонаш ца ювцаш къайла кхухьар, хIаьта этта хьал тоадара организационни, идеологически, правови решенеш тIаийцар. Чоалхане лешаш хьаIовш латтар. Хьалхарча даькъе дувцар да, кагирхошта юкъе наркомани, токсикомани дIаяржара фактех.

ХIаьта кагирхошта юкъе дIаяьржача наркомане кхерамах дувца эшац мотт сона. Наркомане общества деча зено цунца дувзаденнача зуламаша республика правоохранительни органашта хьалхашка чоалхане декхараш оттаду. Царех ла наркотикаш озаш, маьхий детташ, молаш бола нах гучабахари учете овттабари, царна профилактически воздействи яр, наркотикаш бокъо йоацаш кийчъяра, эцара, лелаяра, дIа-хьа кхахьара, йохкара факташ гучаяхар, тахкар. Цу наха уж наркотикаш эцар духьа къоалаш ду. Цо цIаьхка а хьагойт цу зенерча гIулакхаца массаза лира къовсам лоаттабе безалга.

Республике кагирхоша, къаьстта кхувшбоагIараша деча зуламашта дукхагIйолча хана даьш-ноаноша шоай къаьнарча уйлашца влияни ю. Кагирхоша уж зуламаш ду моллагIча наькъаца ахча а даьккха цунах наркотикаш, корта бохабу малараш эцара, шоашта товча бесса дика сакъердара духьа.

15 шу даьннача И. Дзейтова Назранерча № 2 йолча школа бархI класс яьккхача, кхы дIахо дешанзар. Цо ялхайтта шу даьлча г. Назране шиннахьара хIамаш лочкъаю, наха дикка материальни зе а деш. ХIаьта тIаккха из центральни рынкера лоац наркотикаш а йолаш.

РСФСР УК 144 статьяй 2; 3 йолча частегIа, 224 статьягIа И. Дзейтовна суд а еш Назрановски суда ший частни определене тIа белгалдаьккхар, из 1,5 шера общественно - пайдане болх ца а беш леларах зулама наькъа тIа ваьнналга. Цунга хьежа доацаш, е да-нана, е школа цун кхела сагота яцар, вешта аьлча И. Дзейтова хьакъехьа юкъерча дешарах дола Закон гIожа толхадаьд.

Самашкински № 1 йолча юкъерча школа дешархо М. Шадиев г. Грозне С. М. Кирова цIерагIча парке кхувш воагIача П. Тимаевга наркотикаш — гашиш дIалучa хана лаьцар чурча гIулакхий органий болхлоша.

Ленински халкъа суда из гIулакх къоастадеча хана гучадаьлар М. Шадиев Самашке ший наьна воша волча ваьхалга, хIаьта цо цун доагIа доал ца даьлга. Из бахьан долаш цо во дешаш хиннад, каст-каста деша ца воаш Iеш хиннав. Цхьабакъда, профилактически учете лаьттавац. Вешта аьлча, школа цун кхетам балара хьакъехьа вIалла сагота хиннаяц.

Кхувш боагIараштa кхетам луча даькъе даьшта-ноаношта, школашта, общественни организацешта бебашха ца хетара масалаш шортта да. Республика школашка дешархошта юкъе антинаркотически пропаганда яра болх боагIача боараме чакхбахац. 1987 — 88 дешара шера хьалха дIадахачунца нийсдича советски законодательства пропаганда яра, цу даькъе наркоманеца къовсам лоаттабара хьинар лохденнад. Правоохранительни органий болхлошца кIезига вIашагIкхетараш чакхдоах, практически дешархошта юкъе наркоманеца къовсам лоаттабарца хьашт долча ведомствашца цхьана тематически мероприятеш чакхъяхац.

Масала г. Грозненча № 55 йолча юкъерча школе укх дешара шера дешархошта юкъе кхетам балара болх беча плане наркоманена профилактика яра даькъе мероприятеш чакхйоаккхилгах лаьрхIа хIама дац. Укхаза дукхагIа теркам тIаухийт гIаьле озарца, корта бохабу малараш меларца къовсам лоаттабара, хIаьта из а чIоагIа лоархIаме ма дий. Укхаза антинаркотически пропаганда газетни а журнальни а статьяш ювцарца ю. ХIаьта анализо хьахьокх РНД ИДН учете латта дуккха кагирхой наркотикехи молхай средстваехи школе деша багIача хана пайда ийбе болабенналга.

Дешара шу дIадолалуш мехкдаьтта техникумера юртбоахама балхашка хинна 1-ча курса кхо студент токсикоманеца гIулакх доагIаш хилар гучадьлар. Техникума педагогически коллектива царна кхетам балара хьакъехьа сихха де дезараш тIаийцар.

Профтехучилищай дешархоша а дукха наркотикашца дувзаденна зуламаш ду. 1986 шера наркотикаш кийч а еш йохкарах уголовни ленко. Цхьабакъда, № 5 йолча СПТУ дешархой Чухини Долженкои. Старопромысловски РОВД Iочувигав наркотикех веха вола Москаленко. Цхьабакъда № 5 йолча СПТУ коллективе дешархошкара гучадаьннача цу гIулакхашта никъ бехканзар. Цудухьа 1987 шера Ленински халкъа судо къоалдарах (РСФСР УК 144 ст.), бокъо а йоацаш наркотикаш кийчъярах, лелаярах, йохкарах (РСФСР УК 224 ст.) № 5 йолча СПТУ дешархочун на С. Транькона суд йир. Заводской халкъа судо хулигански гIулакхаш леладарах (РСФСР УК. 206 ст.) цу училища дешархочунна Славаковна суд йир, цо зулам нарко - алкогольни хьисапе веха а волаш даьлга теркал а деш.

Халахете а, г. Грозенерча лакхехьарча дешара заведеней студенташ а наркоманеца хьоашал долаш ба. Л. Н. Толстой цIерагIча Нохч-ГIалгIай Паччахьалкхен университета студенташ наркотикашца гIулакх леладаь дукха моттигаш я. 1987 шера наркотикаш озарах, меларах, маьхий деттарах университетера дIаваьккхав массехк студент. Цунца цхьана Паччахьалкхен университетера наркоманена профилактика яра йолча комиссе кхоачамболлаш болх бац. Комиссе тIеххьара заседани 1987 шера бIаьсти хиннай. 1988 шера из болх дIахо бара планаш йоацаш я. Наркоманена профилактика яра йола памятка чIоагIа мела кийчъю. Университете санна педагогически институте а антинаркотически пропаганда еча гойтара агитацех, кепа йоазонах пайда ийбац. «Университетски вестник» яхача газета тIа правови тематиках, наркоманена профилактика ярах йолча статьяшта кепа еттац.

Хьажача гучадаьлар, юкъерча санна, лакхерча дешара заведенешка а антинаркотически чулоацам болча литератураца, плакаташца Iалашбара гIулакх геттара во латтилга.

Республике, кагирхошта юкъе антинаркотически пропаганда еча даькъе дика болх беш бIарчча коллективаш я. Шийна теркам гIаоз Грозненски мехкдаьтта техникуме наркоманена профилактика яра хьакъехьа беча балхо а. Дешархой каст-каста МВД органий, суда, прокуратура болхлошца, республикански наркологически диспансера лорашца вIашагIкхетараш хул. Дешархой даьшца кхетам балара болх чакхбоах. Духхьал 1986 — 87 дешара шера техникуме 4 дай-ноаной собрани чакхъяьккхай. Цига бийха хиннаб республикански наркологически а кожновенерологически а диспансера, кхувшбоагIарий гIулакхех йолча инспекцей болхлой. Цу собранешка шерра дийцад наркоманена, токсикоманена профилактика яра дешаш, иштта цу зенерча гIулакхашца къовсам лоаттабара методаш. Техникума педколлективо хадданза наркологически средствааш озара, мелара, маьхий деттара тIера бола дешархой гучабахара тIаерзаяь мероприятеш чакхйоах, лораш-нарокологаша дакъа а лоацаш дешархошта профосмотраш елга вIаштIехьдоаккхаш латт, кагирхой во оамалаш гучаяхара лаьрхIа посташ хьаьйй. Мехкдаьтта техникума кулгалхоша, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, иштта общественни формированеша чакхбоахача цу е кхыча балхах кагирхошта кхетам луча процессе хоалуш пайда бу.

Кагирхошта юкъе наркомани яржара керттерча бахьанех цаI да цар деррига а ма дарра кхета ца дар. ДукхагIйолча хана кагирхоша правови бехктокхами, физически кхерами ца а бовзаш наркотикаш мел, оз из фуй хьажа безам хиларах, шоашта цунах хулача «тоама». ХIаьта цу безамо кIайча Iоажала наькъа чуоз. Цудухьа, кагирхошта юкъе профилактика еча система керттера звено я — правови антинаркотически пропаганда.

Республике тIеххьарча шерашка кагирхошца беча балха дика профилактически эффект луш йола формаш хьахиннай. Из правоохранительни, комсомольски, профсоюзни, медицински организацей, учрежденей викалаш юкъе а увзаш периодически кепайоазонах, радиох, телевиденех пайда ийбар, наркотикаш йохкаш, увзаш, мелаш болча наха общественноста судаш йир; дешара заведенешка, къахьегама коллективашка судебни заседанеш чакхъяхар; уголовни гIулакхий материалашта кепа еттар, юристаша, просвещене, дешара заведеней, унахцIено лорaяра болхлоша дакъа а лоацаш лекционни пропаганда чакхъяхар.

Цу дешашта къаьстта теркам тIаахийта беза юкъарча дешара школашка, ПТУ, лакхерча а юкъерча а лаьрххIача дешара заведенешка, халкъа университеташка советски праваш хьехача процессе.

Из берригa а атта болх бац, цхьабакъда, массе а оагIорахьа дегIабьхка унахцIена кагирхой хьалкхебара проблема къоастаеча геттара лоархIаме ба.

А. КОТИКОВ,
НГIАССР юстице министра заместитель.

ХIАНЗАЛЦА КХЕЯЬ ЕЦЕ А

Соахка а цул хьалхарча шерашка а боахамий чурча гIулакхашта лаьрхIа эггара дукхагIа цхьан-шин гектара тIа мара коартолаш кхеяцар Малгобекски района боахамашка. Цхьабакъда, укх шера 300 гектара тIа лелаерггйолаш я уж. царех «Кавказ» совхозе 50 гектара тIа а йолаш.

Боахама администрацеца договор а оттаяь, подрядагIа кхее дIаниййцай из культура кхаь механизаторо: вежараша ЕвсеевгIар Алексея, Василе, Шмычков Анатоле.

Балха опыт йоккхагIа, механизатора квалификаци лакхагIа йоландаь, звеньевойла Евсеев Алексей хержав цар.

ХIанзалца коартолаш лелаяь хиннаеце а, из культура кхее ца ховш дац тхо,— йоах Алексея. — ХIана аьлча, тхоай доалахьарча бешамашка хIара шера лелаяьй хIанзалца. Тха кхашка дика хьувкъаш культура я из. Цхьабакъда, лаьтта хьалхе лаьрхIа кийч ца дича, из дика хургхиларах сатувса дезаш дац. Цудухьа цу гIулакха соахка денз йоакхо еш хьадоагIа тхо.

Укх бетта кхашка болх бе йиш йолаш ха отташ хиннача деношка са тессача денз боад къовлабаллалца къахьегаш, Iай лаьттаца Iайна тIоадал соцаяра макхаш даьхар. ХIанз коартолаш дIаера харшаш доахаш ба.

Белоруссе ги да баха совхоза викалаш цIабоагIаше а дIае йолаергья из культура.

— Паччахьалкхенна коартолаш дIаялара план оттаяьяц тхона, — йоах Алексея. — Цхьабакъда, совхоза кулгалхоша, договорага хьежжа декхар оттадаьд пхи эзар центнер чуэца. Цунах кхоачам бе дага дац, хIаьта подрядагIа болх беш доландаь йиш а яц. Цудухьа оаха кхее лаьрхIар — 7500 центнер.

М. ХАМАТХАНОВ.

Дикача нахах

Иштта ва из

«Автоспецоборудование» яхача Грозненски опытно-экспериментальни завода йиълагIа цехе чуйнна болх беш токараш боахк. ЦIаьхха бIарг тIаотт цIеча кIада тIа даьча йоазанна: «Федоренко бригада ОТК-с тешам а бенна болх беш я».

...Дукха хIамаш дагаух тахан Анатолий Антоновича: эггара хьалха ше хьаяь оатхал, хьалхара алапи, хьалхара балха разряд. Цун хьалхара оатхал ший тайпара экзамен хилар из деша ваьгIача кхоалагIча ремесленни училище. Боккъалдар аьлча, Анатолий-м слесарь-инструментальщика говзал караерзае безам болаш хиннавар, бакъда мастераша аьлар: «Хьо, кIант, массарел а дукхагIа дийша ва, цудухьа токарь хила веза хьох», аьнна. Цу хана, тIом йистебаьннача шоллагIча шера пхи класс яьккха саг а дикка дийша лоархIар. БоккхагIчар яхар дир цо. ХIаьта дехке а валанзар.

Дика дагавоагIа Анатолий Антоновича ший хьалхара хьехамча а хинна дIаэтта группа мастер М. Долгих. Сабаре, ер кхетаргволаш уллув дIаэтте сахьат, шиъ доаккхар цо говзал караерзае гIо деш. ХIама хара тIакхувш волча укхо сиха дIаэцар шийна ду хьехар.

Училище йистеяьккхача «Красный молот» яхача заводе хьожавир Федоренко. Укхаза цунна хьехамчал леладе тIачIоагIвир цу хана ерригача заводе цIи хеза хинна токарь Я. Червин. Цо хьаяь моллагIа оатхал кхы тIахьожам боацаш чакхйоалар ОТК гIолла. Дукха ха йоаккхар зIамигача саго Червина балхага хьежаш. ЦIаккха а совлен маьже хьоайицар Яков Михайловича. Цхьа ший тайпара атта бора цо болх. Ха дIа ме йода балха къайленеш дуккхагIа йовзар Федоренкона. Училищера заводе ше хьавена даьккхача кхаь шера хадданза балха говзал лакхъеш хьавера из.

Цу юкъа хадданза Червингара Iомалуш хилар. Цудухьа эскаре гIулакх а даь цIавеча «Автоспецоборудование» яхача заводе къахьега волавелча цунна чIоагIа накъаьлар Червина школа.

Ткъаьи итт шу совгIа ха яьннай цул тIехьагIа. ХIаьта хIанзчул ткъо шу хьалха денз бригадана керте латташ хьавоагIа. Дикка ха я Федоренко хьехамча вола. БIаь совгIа волча зIамигача сага гIо даьд цо балха къайленаш йовза. Заводерча къонача кагирхоех нагахьа саг вац цун къахьегама школа ца йоаккхаш. Духхьал проценташ кхоачашъяь Iеш оамал яц бригада. Шоаш хьадер даккха хIама доацаш дика ду.

ОТК тешам а бенна къахьегаш я Федоренко керте латта коллектив. Цудухьа дувца эшаш мичад хьаеш йола оатхалаш дика хила езалгах. Дукха ха яр завода кулгалхоша цу хьисапе къахьегарга довла, аьнна, царга предложени енна. Бакъда, цIаьхха жоп дала йиш йолаш гIулакх дацар из. Бригада таронаши кхоачамаши диста, оза дезар, хIаране оамал йовза езар. Ветеранех из шек вацар, бакъда, кагирхой... могаргдий-хьогI царна йIаьхий опыт йолчарна нийсса болх бе. Бригадерча хIаранеца дагаваьлар Анатолий Антонович. Хайрулин Ринат — къахьегама ветеран, лакхарча разряда токарь, цехови партийни организаце секретарь, Качка Виктор — Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат, башха говзанч, Семигодов Василий—цехкома член... уж кадрови болхлой ба, царех бола тешам цIаккха а боврглац. ХIаьта фу даь ба кагирхой Аракелян Михаили Сажин Александри. Михаил Анатолий Антоновича хьехамчал леладаь ва, Александр Хайрулина ученик хиннав. Шоай болх безаш нах ба, хIама хара тIакхувш ба.

Вахаро ше хьахьекхар Федоренко харц хиннавоацалга. Ер пхелагIа шу да цу бригадо ОТК тешам а бенна болх бу. Цу юкъа царгара гIалат даьнна моттиг а хиннаяц.

Каст - каста йоккхагIа йолча классашкара дешар хоцща вIашагIкхетаре хул Анатолий Антонович. Цо дувц металлиста профессех, токара говзалах, из творчески уйла е езаш болх хиларах.

МоллагIа оатхал хьае езаш токарага чертеж хьакхаьчача дукха хаттараш увт: сенгара дIаволалургва, малагIча резецаца болх дIаболабе беза, кхы массагIа да уж? Цу хаттарашта жоп далара дукха творчески уйла е, решени тIаэца еза.

Федоренко деррига вахар цо хержача говзалца дувзаденна да, кхы оамал цун бац ший болх боацаш. Иштта ва из лакхача квалификаце болхло, коммунист, завода парткома член, КПСС ленински райкома бюро член Федоренко Анатолий Антонович.

И. ШАМРАИ.

Коммунистех дола дувцараш

САТЕМ БОАЦА САГ

Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьттачакхдоахача заводе дика лоархIаш я номер 7 йолча цеха мехмастерской коллектив. Цо эггара хьалхарчарца кхоачашйир соахка шийтталагIча пятилетка хьалхарча шин шера план. Дика къахьегарца белгала я из коллектив укх шера а. Хадданза ший планови заданех лоархIаеш хьайоагIа.

— Цу дерригача дикача гIулакхашта юкъе кIезига дакъа дац цун кулгалхочун, воккхагIа волча мастера Х. Лабазанова, — яхаш дувц цеха начальника И. Паньшенске. — Хьасан Седикович нах кхотабе ховш, хьалхашка латта декхараш дизза кхоачашде, уж оарцагIбаха ховш саг ва. ДогцIена, визза коммунист, доагIар хIаранегара хьадехаш вола новкъост санна вовз из цунца болх беча наха.

Лабазанов цехе къахьега вера 13 шу хьалха. Цхьан шера слесарь волаш болх бир. Цига ше визза говзанча хилар хьагойтар цо. Дукха ха ялале мастер вир цох, хIаьта тIеххьарча хана механически мастерскена керте оттавир из.

— Дикача коллективе нийсвелар со, — яхаш дувц Хьасана. — Цеха начальника заместитель Калашников Николай Иванович, воккхагIа вола мастер Чокаев Лема Хаджимурадович, кхыбараш. Юххьанца, (вешта хIанз а тIехьа) гIулакхаца, дешаца сона гIо дора цар. Болхлой а ба тха башха говзанчаш, масала, Тимаков Владимир Иванович, слесараш Милькин Иван Андреевич, Анашкин Алексей Николаевич. Царгара хьаIомаду кагирхоша шоашта ца ховр — йIаьхий къахьегама опыт йолаш нах бий уж.

Номер ворхI йолча цеха коллективаца дувзаденна дукха да воккхагIа волча мастера Хь. Лабазанова. Укхаза хилар цох визза специалист, укхаза дIанйцав из КПСС мугIарашка, укхаза цунна еннай Къахьегама Сийлен кхоалагIча степена орден.

Лабазанов парте дIаэцаш цунна рекомендаци яннарех цаI ва инструментальщик, хIанз цеха парторг И. Ледовский.

— Аз воккхий ву, Хьасана аз шийха бенна тешам боа ца барах, — аьлар Иван Ивановича. — Шийна тIа мел дилла партийни декхар дизза кхоачашдеш хьавоагIа из. Идеологически балха вола са заместитель а ва из. Цунца дувзаденна дукха болх бу цо коммунисташи парте боацараши коллектива хьалхашка латта декхараш кхоачашдара оарцагIбоахаш. Цул совгIа, из дика лоархIаву завода халкъа тIахьожама керттерча группа председатела заместитела декхарех а. Бакъда, сатем болаш саг вац Лабазанов.

— Завод хIара шера дегIайоагIаш латт, дукхагIа хул станокаш, оборудовани, технологически процессаш, хIаьта тхо долча кердадар бIаргагуш дац, — яхаш дувц Хьасана.

— Станокаш къаьна я, болх бу моттигаш готтига я. Цудухьа къаьстта тхо, коммунисташ сатийна дагIа йиш яц.

З. АЮБОВ, тха штате воаца корреспондент.

ДОАКЪАРА—ЙОАКХО

Соахка кхо бIаь эзар сома зе дир Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» совхоза кхаш леладара даькъо. Бахьанаш дуккха дар. Царех керттерчарех дувца безам ба са.

Боахаме 4046 гектар оахаш дола лаьтта да. ДиълагIа дакъа хий дехкаш лоархIаш да. Бакъда, дукхагIдолча кхашка хий дIакхачац.

Оахаш долча лаьттал совгIа 1081 гектар цонаш, 5205 гектар даьгIенаш я. Кхы фу эш боахама керттера производство — хьайбаш леладелга дегIадоаладара? Оахаш долча кхашкара шортта концентрированни, хIаьта цонашкарей даьгIенашкарей гIожа доакъар даккха йиш я шурийна леладеча доахана, цул совгIа цига говраш, дукха кхы тайпа хьайбаш леладе таро я. Цунца цхьана, хIара шера тоъал доакъар кийчде вIаштехьдалац. Фуд бахьан? Цунах цаI — оахаш дола лаьтта, цонаш, даьгIенаш Сунженски дукъа тIа аьхки дукхагIйолча хана йокъал латтача хилар. Цудухьа хий дехкаш ца хилча цига дIайийнна хIамаш дика хьувкъаргхиларга сатувса дезац. ХIаьта укхаза хий дехкаш диълагIа дакъа лаьтташ мара дац. Цунца цхьана, цу лаьттах а бизза пайда эцац. Иштта из хIана нийсденнад дувца дехар дича, совхоза керттерча агронома С. Назырова аьлар:

— Ховш да тIеххьарча шин шера республике чIоагIа йокъал лаьтталга, хIаьта тха боахам уллача моттиге къаьстта а. Лаьтта леладара культура миштай хьожаш района боахамашка соахка бIаьсти хиннача комиссе белгалдаьккхар, тха совхозе из дикача боараме хилар. Цунца цхьана, дукхагIйолча хана мух а хьекхаш, май бетта денз август хьатIакхачалца лаьттача йокъало йоагаяь, йокъаяь хIалакйир дIайийна доакъара культураш а цонашкара, даьгIенашкара буц а.

Хьайбаш кIалхардаьхар хий дехкача 450 гектара тIа дIайийнача дуккхача шерашка хьахулача баьцаша. Цигара хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 250 центнер моша доакъар даьккхар соахка, е планал 50 центнер дукхагIа. Цул совгIа, хий дехкача 200 гектарех хIараннена тIара ши бIаь центнерал дукхагIа шекара свеклаш чуэца вIаштIехьдаьлар. Цхьабакъда, хий дехкаш ца хиннача бIаь гектара тIа хиннараш хайра, доацаш йира. Из да-кх хий дехкача кхашкара цу боахама болхлой вIаштIехьдаьннар. Цу гIулакхо хьахьокх хий дехкача лаьттан таронаш а пайда ца эцаш йиталга. Каналашка хий тоъаш дацар, из тохара эша техника кIезига яр, яхаш, шоаш бакъбеш дола бахьанаш леха гIерт боахама кулгалхой. ХIаьта фу даьд укх шера соахкара гIалаташ керда ца далийтара? ДIадахача шера 8 хинналe, хIанз шийтта догIан хьисапе хий детта установка я боахаме. Кхы тIа а ийцараш низ болашагIа а дукхагIа хий тохаш а я уж. Цул совгIа, совхозе Iалашъяьй кхы а 4 насосни станци а эша турбаш а, кулгалхошта карагIдаьннад боахама кхашта хий хьатIадоаладу, дукхача шерашка цIен ца деш хинна каналаш Сунженски хий дехкача системай болхлошка цIендайта. Цу гIулакхо йиш хулийтаргья кхашка хий дуллалга, цунца цхьана доакъар доаккхалга тоаде. Хий дехкача бIаь гектара тIа соргои суданкаи гибрид дIаюврегья укх шера. Цу гIулакха хIанзле 3 тонн ги кийчдаьд. Цигара хIара гектара тIара пхи бIаь центнерал совгIа моша доакъар даккха лерхI. Практико бакъдаь хIама да, иззал из доалаш хилар. Цул совгIа, хий дехкача 220 гектара тIа суданка дIаюврийолаш я. Цигара 330 тонн йол яккха дага ба совхозе. Из доацаш йоккха моттиг дIалоацаргья доакъара дIаюврийолча хьажкIаша, генараша, тайп-тайпарча баьцаша.

ХIанзле 350 гектара тIа хий диллад. Цига кхееш хургья силоса хьажкIаш, мошача доакъара гурахьа дIадув ялат, шекара свеклаш, хIаьта доакъара свеклаш 50 гектара тIа хургья. Дезала подрядагIа лелаергйолаш я уж. Иштта кхеяь уж соахка хIара гектара тIара 500—600 центнер яьлар.

Доакъара база чIоагIъяра, мошача доакъара конвеер вIаштIехьъяккхара 420 гектара тIа рапс, 191 гектара тIа мукхи кIаи кхедеш хургда. Белкови доакъарца хьайбаш дуккхача шерашка тIаювла буц дIайийнача 230 гектара тIара Iалашдеш хургда.

Совхозе, укх шера, кийчъе лерхI 12 эзар тонн силос, 1500 тонн сенаж, 1700 тонн ча, 2000 тонн доакъара свеклаш, 1050 тонн йол, 150 тонн баьций хьоар. Из деррига а динза даргдоацар да. ХIана аьлча, шоай производствана шоаш финансировани еш болх бе баьннаб боахам укх шера. Цудухьа лаьрхIар чакхдаккхара хIанзе а берригa теркам тIабахийтаб совхоза кулгалхоша, специалисташа. Соахка 200 гектара тIа химически мелиораци яьй, лаьтта тездара 3000 тонн гипс йиллай кхашка, и кх. дI.

Кертердар — еррига культураш бригадни, звеньевой, дезала подрядагIа кхеергйолаш я. Цу тайпара, укх шера доакъар Iалашдара хIанзе а йоакхо е болабеннаб совхозе.

А. АРСИМЕРЗУЕВ.

Экономически дешар—массанена

ЗАНЯТЕШ ДИКА ЧАКХЪЮВЛ

Нохч-ГIалгIай АССР моттигерча промышленноста министерствана чуйоагIача промышленни предприятешта юкъе йоккхагIчарех я художественни промыслай Грозненски производственни объединене коллектив. ШийттаалагIча пятилетка кхоалагIча шера цхьоалагIча январе денз ше-шийна финансировани яреи йиззача хозрасчетеи кердача системагIа болх беш я из. Экономически реформа кердача хьалашка бу болх боагIача боарамагIа дIабахийтара, производства эффективность лакхъяра, лоацца аьлча, объединене деррига технико-экономически хьокхамаш тоадара цIаккха ца хиннача тайпара Iалаьмате боккха лоархIам болаш да экономически дешар кхетамца вIаштIехьдаккхар. Кертердар — болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакхера нах доалдара кердача системагIа дIакхетабар, предприятена а пачхахьалкхенна а цунах доала беркат малагIа да дIадовзийтар. Цул совгIа, кхы кIезигагIа лоархIам болаш дац хьурмат дара, хьаеча продукцега дIадодар тIа-тIа кIезигдара, объединене хула доходаш. пайда дукхагIа хилийтара дола наькъаш тахкара массане а творчески уйлаш тIаерзаяр. Цу лостамагIа экономически дешара занятецка дукха балхаш даьд. ХIаьта планироване кердача хьалашка довлалехьа цу дешаех лаьца производственни совещанеш. болхлой юкъара собранеш хилар, лекцеш йиишар, беседаш йир.

Экономически дешар дIадахьара объединене вIашагIъелла я нийс сагах латта совет. Цунна керте латт генеральни директор Гуцериев Саварбика Микаил, хIаьта совета членаш ба предприятера керттера специалисташ. БIарччача шин шера лаьрхIа оттаяь я «Йиззача хозрасчета, самоокупаемоста, самофинансироване кердача хьалашка предприяте бе беза болх» яха программа. Цу программагIа экономически дешар чакхдаккхара, керда система кIоаргагIа йовзийтара хан-ханнахьеи кIоарга чулоацам болаши хул экономически дешара занятеш. Экономически дешара юкъеэзаб берригаш. Кхаь группе дешаш ба объединене кулгалхой, керттера специалисташ, инженерно-технически болхлой, цехий, участкай кулгалхой. ХIаьта цар шоай аргIагIа экономически дешара занятеш ю цехий, участкай болхлоща, бригадай кулгалхоща, мастераща.

— Объединенера ерригa производственни участкаш йиззача хозрасчетагIа къахьегаш я, — аьлар предприяте генеральни директора экономически дешашта йолча заместитела Назаренко Ольга Андреевнас. — Экономически радикальни реформа ерригa оагIонаш бокъонца йоашхаш дIайовзийт болхлошта цига хулача экономически дешара занятешка.

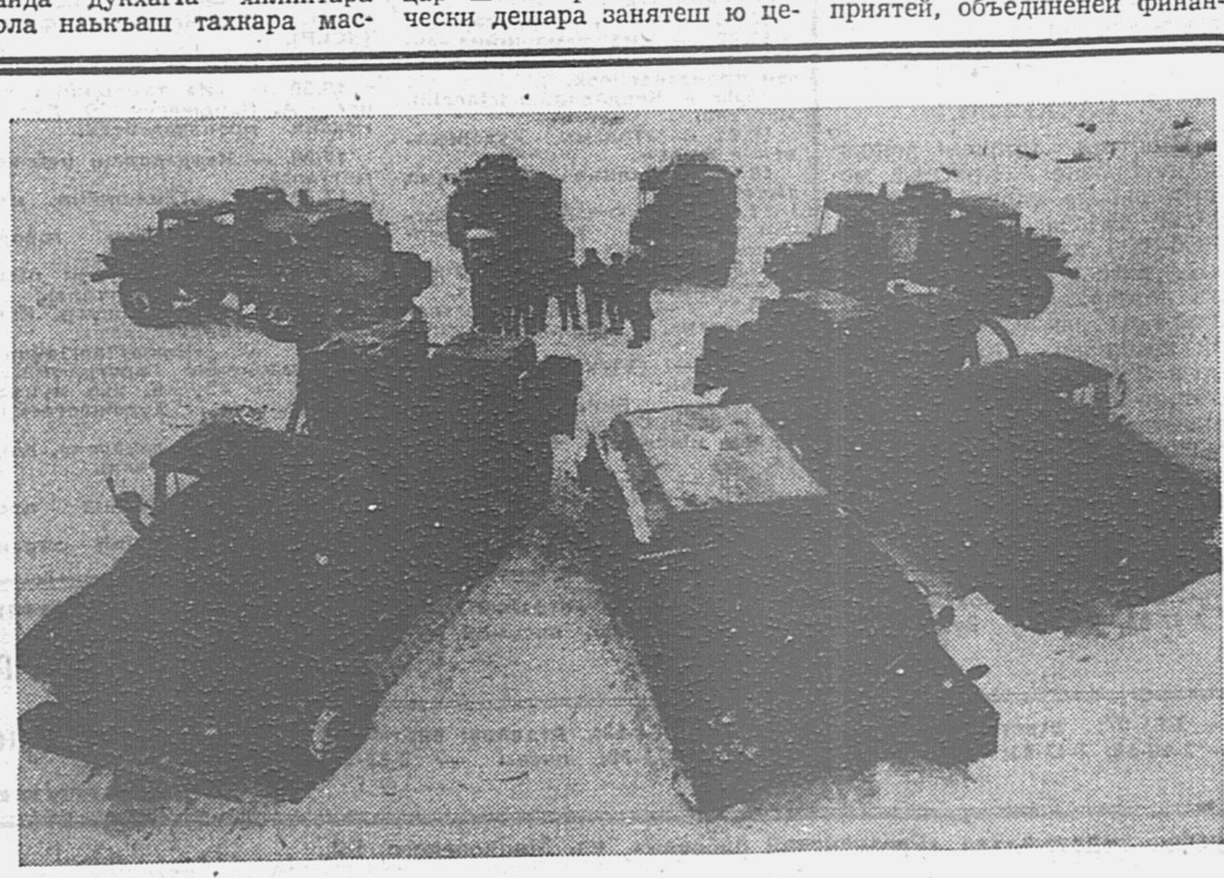
Экономически дешара занятеш кIоарга анализаш еш чакхйоахаш хиларах, кердача системагIа шоаш дика кхеташ боагIаш хиларах а дувц хIамаш тегача мотористка А. Алихановас, хIамаш йогача Л. Ужаховас, столяра С. Хатуева, кхычар.

Кхо бутт балабоалл объединене коллективо самофинансированеи йиззача хозрасчетеи кердача системагIа болх бу. Цу юкъа экономически дешара иттех заняти хиннай укхаза. Цар темаш тайп-тайпара я: «КПСС ЦК июньски (1987 ш.) Пленума решенеша дIадехарашка хьежжа мехка экономикана управлени яра перестройка керттера лостамаш», «Предприятей, объединеней финансехи цар бюджетацара бувзамаши», «Алапе юкъара фонд хьахилара нормативни метода белгалонаш», «Пайда бекъара нормативни метод, дIахо а финансово-кредитни рычагий лоархам лакхбар», кхыяраш.

Уж занятеш чакхйоахача хьинаре дакъа лоац Назаренко Ольга Андреевнас, планово-экономически отдела начальника А. П. Замяткинас, профкома председатела А. А. Кулешенкос, объединене генеральни директора сбыта волча заместитела А. А. Сафарьянца, кхычар. Экономически дешара занятеш лакхача боараме чакхъяхара доккха новкъостал ду укхаза вIашагIъеллача 460 саг чувоагIача пхийтта коммунистически къахьегама школа а.

— Экономически дешара занятешка ладувгIаш бараш дика кхеташ, кIоарга чулоацам болаш уж чакхйоахаш йола производственни участкаш кIезига яц тха объединене, — аьлар Назаренко Ольга Андреевнас. Царна юкъе я Ибрагимов Руслан, Мальцагов Салаудин. Амбарцумян Шаген Абрамович керте латтача а кхыча а производственни участкай коллективаш.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ОРЕНБУРГСКИ ОБЛАСТЬ. КIоаргга лаьттара мехкдаьттеи гази лахара прогрессивни метод шерра юкъекхувл «Оренбургеологи» яхача производственни объединене. Геологаша лаьттан тIоанашта зондировани ю автомобилашта оттаяьча лаьрхIача виброизлучателашца. Метод эффективни а я экологически зене а яц, вешта деча лелхамашта юхе. Цу хьисапе болх беча хана лаьттан кIалхара хьа ца хоза хоам хул хIаьта из хьалоац аппаратурас. Даннешта ЭВМ-тIа обработка ю — тIаккха геологаш тохкача лаьттан сурт кийча хул.

СУРТА ТIА: виброизлучателашца Iалашъяь йола дIаса лела установкаш балха дIайолхача хана.

В. БУШУХИНА сурт. ТАСС фотохроника.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева, «Вай мехка а дерригача дуненна а перестройкен кердача тайпара уйла елгеи» яха книжка хIанз дуккхача доазол дехьарча пачхахьалкхенашкарча наха безамца дешаш да.

Венгерски меттала а даькка шин издательствас массови тиражах арахийцача цу произведенена хетаяь учительски конференци хилар Будапеште советски Iилмаи культураи ЦIагIа.

ЖТИ — ТАСС сурт.

Кхыча мехкашкара хоамаш

ПРЖЕВАЛЬСКЕ ГОВР ШЕ ХИННАЧА ЮХАЙОАГIА

ХIама ца эшшаш 30 шу гаргга ха кхычахьа яьккхачул тIехьагIа хиннача юхайоагIа. 50-гIа шераш юкъе кхаьчача мича дахад ца ховш дайна тайп-тайпара доа цхьадола хьайбаш Аскания-Нова яхача советски заповедникера Монголе къулбехьа йолча Йоккхача Гобийски заповеднике хьадоаладергда.

Цхьан хана ше хиннача лаьттан хьалашка хьайба дизза дIаIомадаллалца юххьанца цхьан-шин шера саг хьожаш лоаттае лерхI говраш. Цул тIехьагIа мукъа дIахецаргья цар бакъилгаш. Заповедника болхлошта хьалхашка латтар атта декхар дац — говрий акхача хьайбан Iалама инстинкташ хьалхьоае а дегIайоалае а еза цар. Уж ца хилча мича яхай ца ховш йовра кхерам ба.

Дунен тайп-тайпарча мехкий зоопаркашкеи заповедникашкеи Пржевальске акхача говрий деррига а дисар 400 гаргга тайпа мара дац. Iалама хьалашка уж хьайбаш духхьала Монгольски Гобе мара дисадац. Цудухьа Iалама хьалашка тIехьагIа дIадоаржадергдолаш хьайбаш Монголе юхахачийтар дунен тIарча берригача Iилманхой декхар да.

Улан-Батор.

В. ЖЕРДЕВ, АПН соб. корр.

ОЛОВО ДОАЦА РАДИАТОР?

Дукха мах боаккха олово доацаш автомобильни мотор кийчбе йиш йий? Транспортни оборудоване Краковски завода инженера оттаяь двигатела хIама шелъеча кхоачала ишта йола теплообменник оттаергья кастта «Полонез» яхача марка польски легковой автотобилаш тIа.

Легковой автомобилей варшавски заводаца йолча договора кулгаш яздаьчул тIехьагIа аргIанара даймехка автомобилаш хьаяра эша радиатораш керттера лоаттаеш хургья. Кердача радиаторо юххера а автомашинага дIадодар кIезигдергда.

ПАРГIАТО—ИЗРАИЛЬСКИ ХЬИСАПЕ

ДIалийцача Iарбий территорешка дуккха бола палестинцаш гIайтта биълагIа бутт ба. Оккупаце 20 шера кер чу хьаIайна Iарбий эгIазали гоамали городий, юртий, поселкай, байддарий лагерий улицашка араьннай. Палестинцаш шоай Даймехкара лелхабе Израила лоаттаеча политикана доагIар, шоашта тIаоттаяьча къизала духьал даьккхар шоашта беча политически экономически низ - Iаткъама Iарбаша луш дола жоп да.

Ше хьахиннача хана денз Израила экспансионистски политикас де лерхIача керттерачарех цаI да палестинцашкара лаьтташ хьадахар, цул тIехьагIа цар тIа жугтий баха ховшабар. 1948 шера Израиле бисача палестиний лаьттай дукхагIа дола дакъа дIадаьккхад. Цига бахача Iарбашта хадданза экономически политически террора тайп - тайпара методаш лоаттаю Iарбех Израиль «йизза мукъаяккхара» йола сионистски план кхоачашъяра эшарга хьежжа.

Израило шерра дIахьу иштта йола политика ше дIалийцача территореш тIа а. Палестинцашка кара дола лаьтташ хьадахара увттаю «законагIа» йоагIа яха, бакъдар аьлча гуччахьара гIаьрагIйола йола формаш. Масала, царех да додача хин Иордане Малхбузера берд йистии Газа секторин дIалийцачул тIехьагIа 1967 шера №№ 58, 59 йолча тIема соцамашка хьежжа лаьтташ дIадахар а. Царех хьалхагIа болча соцамагIа дай «тIабоаца участкаш «лораеш болча» жугташта мукъалу цар тIа хIама дIае, арендах дIаяла, кхыметтел йохка а. ШоллагIча соцамагIа израильски пачхахьалкхенна бокъо лу «ТIема эшар да» оалача тIагIолла уж доалахьа ерзае, оккупационни Iаьдала моллагIа лаьттан участок хьалаца йолча бокъонца чIоагIало а лувцаш. Лаьтташ жугаташта кара дахарах аьлча, уж дохкара — эцара хьисапе, царех цхьаккха а доацаш дикка дакъа духхьала дIадаьккхар, хIана аьлча из е вож участок палестиний йолга къоасталургдолаш дацар Наблусе «цIаьхха» яьга лаьттан архив дIаяккхар бахьан долаш. Цу тIа гIолла Иордан хи тIара Малхбузен берда йистера 2768 квадратни километр хула лаьтта израильски Iаьдала карадахар, вешта аьлча цу районерча ерригача территорех ах гаргга. Цига хIанз 65 эзар жугтий баха хайшар. Газа секторе баха хайшача 2,7 эзар жугташка (цу районе бахача нахах 0,4 процент) 21 квадратни километр, вешта аьлча пайда эца мегаргдолча дерригача лаьттах 8 процент лаьтта да. Цул совгIа, цу зIамигача моттиге территоре 40 процент гаргга къоастадаьд правительственни лаьтта лаьрхIа. Ма дарра аьлча из а баха ховшача жугташта лаьрхIа да.

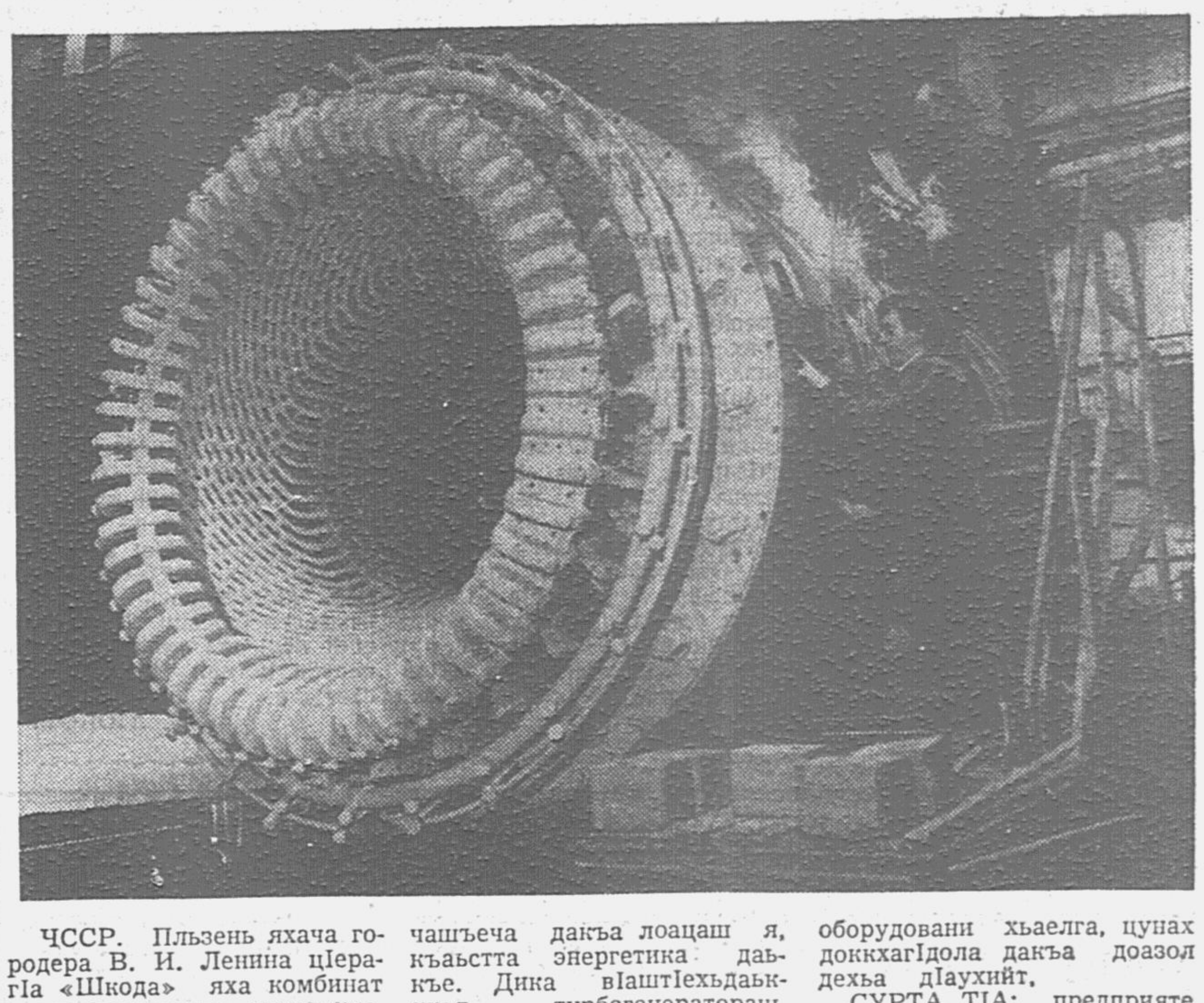
ДIалийцача территореш тIеи Израиле чухьеи баха палестинцаш царгара лаьтташ дIадахарца экономически готбаь Iац. Израильски Iаьдал гIерт палестинцаш экономически кIийле хургйоацача баха а кIезигагIдолча къамий социальни овлаш теда а. Масала, Газа палестинцашта мукъалац чкъаьрий лувцаш форда йистера 5 километрал гаьна бовла. Из бахьан долаш форда йистера чкъаьрий кIезиглу, цунга хьежжа къийлу дуа хIама. Цул совгIа шоаш лийца чкъаьрий Израиле дохкийтац царга. Газерча ахархошка а шоай продукци йохкийтац израильски городийи нах бахача моттигийи рынкашка. Хадданза кхерам тIалатташ я Иордана Малхбузерча берда йистерчен Газерчеи 100 эзар палестинцашта балха моттигаш. ХIара дийнахьа цу моттигашка балха аха безаш ба уж шоай дезал Iалашбе, хIана аьлча уж бахача мах лургболаш бе болх лаха йиш яц. Цул совгIа, прессе баьча хоамагIа, Израиле палестински болхлошта метта филиппинцаши Къулбехьен — Малхбоалерча Азе кхыча къамий викалаши оттабе лерхIаш да.

Цхьатарра баьча балхах палестинцашта доагIа алапи израильтянашта доагIачул кIезигагIа да, хIаьта налог дукхагIа я. Царгара доахаш дар тIехь-тIехьа дукхагIа а хул. 1984 шера палестинцагара 1600 иордански динарашта тIера 15 процент налог йоаккхаш хиннача, хIанз 33 процент йоаккх. Гуччахьа леладеча гIаьро экономически кIезига пайда бац Израила. Масала, 70-ча шерашка ше дIалийцача территореш тIара йоахача налогех 393 миллион доллар кхаьчар Израилга, хIанз из шера ах миллиард долларел совдаьннад.

Шоашта тIакхаьчар экономически готбара новкъа ловргдолча палестинцаш оттабе дог доахаш хинна израильски сионисташ шек баьхаб палестинцаш гIовттаро. ХIанз дувца дезаш а дац «цIий Iо ца дохийташ» Израило дIалаьца Газа сектори Иордана хин Малхбоалера берда йисте «доал деш лоатталургхиларах». Гайнаганза Тель-Авиве кхетадаза баргбац палестински проблема нийсхонца къоастаянза, палестински халкъа законагIа йола бокъонаш кхоачаш янза ярг ца хилар.

Валентин МЯСНИКОВ, экономически Iилмай кандидат.

(АПН).

ЧССР. Пльзень яхача городера В. И. Ленина цIерагIа «Шкода» яха комбинат социалистически экономически интеграце доазонашка 20 совгIа программа кхоачашъеча дакъа лоацаш я, къаьстта энергетика даькъе. Дика вIаштIехьдаьккхад турбогенератораш, трансформатораш, электростанцешта лаьрхIа кхыйола оборудовани хьаелга, цунах доккхагIдола дакъа доазол дехьа дIаухийт.

СУРТА ТIА: предприяте цехе.

ЧТК—ТАСС сурт.

Саги Iалами

ХIАРАНЕ ДЕКХАР

Дийнача хIамай дуне — из вай Даьхен Iалама рузкъа лоархIаме дакъа да. Цунах хьайоал промышленни бийдал, кхачан продукташ, вай мехка бахача наха а халкъа боахама а эша кхыдола материальни рузкъа. Цул совгIа, цунах пайда эц Iилман, наьха культурно-нравственни, эстетически хьашташ кхоачашдара а. Iаламерча дийнача хIамай йоакхо яр, цар кхом бар, уж лораяр массане декхар да.

Хала хете а, вай хьунашка, лоамашка, аренашка лела оакхарий, оалхазараш кIезиглуш моттигаш нийслу. Алхха чарахьа тIехьа а ваьнна уж доадеш хиларах хулаш хIама дац из. Чарахьал-м ишта а вешта а цхьа порядок а йолаш леладу дукхача хана денз, оакхарий а оалхазарий а дукхалгеи кIезигалгеи хьежжа мара чарахьал леладе бокъо а ца луш. Из порядок ишта ецаре тамаш яр лийгаш саьрч, сайгакаш санна дола акха хьайбаш хIанз долаш хуларе. Цу хьайбай дуккха тайпаш кIезиглу цар вахара вIалла уйла а ца еш саго царна ю влияни бахьан долаш: царгара саго хьайоах уж лела моттигаш, уж дажаш йола участкаш.

Хьайбаш дебадара Iаткъ иштта хьу тедар, яьсса аренаш ахар, яьссаленаш карерзаяр ушалаш йокъаяр, промышленни отходаш чуухийташ хиш бIехдар, атмосфера бIехъяр. Цу тайпарча гIулакхаша кIезигду хьайбаш. оалхазараш топ етташ, дохьаж тувсаш. боангаш увттаеш доадеш санна. МоллагIа тайпа оалхазар, аькха, кхыйола дийна хIама, цунах хьабоалача пайдага хьежжа лораде, цун йоакхо е еза саго.

Вай республика территори Iалама хьалашка а дийнача хIамай дуне дIаьхий хиларга а диллача мехка аьттув болашагIа ярех край я. Укхаза да лакха лоамаш а шаьра аренаш а, листа хьунаш а альпийски даьгIенаш а. лоамашкара Iоуха хиш а шаьрача аренашкара Iамарч а. Цудухьа дукха да вайшига оалхазарий, оакхарий. кхыча дийнача хIамай тайпаш.

Iилманхоша яхачогIа, массехк миллион шу хьалха еррига Кавказ гобаьккха форд а болаш гIайре хиннай. Ха дIа ме йода хувцаеннай рельеф. климат. Цхьан хана укхазарча тропически хьунашка маймалаш, аренашка пиллаш, говраш лийннай. Дуккха бIаьш эзараш шераш даьнначул тIехьагIа йIайха моттиг лоархIаш хиннача вай крае шелал эттай. ИIовхал езаш йола фаунеи флореи дIа а яьнна шелал ловш яраш хьахиннай.

Юкъерча Азереи къулбехьареи вай республике кхаьчад ломаш. цIокъаш, хьуна хьакхарч, акха пессецаш, лекъаш, хьазилгий дуккха тайпаш. Центральни Азера яьхкай хьагIаш кIай кортош дола аьрзеш, кхыдола тайптайпара оалхазараш. Европейски хьунашкара Кавказе кхаьчад акха циск, лийг, зубр, казахстански аренашкареи ахъяьссаленашкареи — сайгак, джейран. сай. пхьагал, кхыяраш, Центральни Евгопера — ча, бобр, гота хьазилг, кхыдола оакхарий а оалхазараш а.

Вовзаш вола эрсий путешественник С. Г. Глилин 18-ча бIаьшерен 70-ча шерашка вай крае венача хана цецваьнна хиннав Тийрка йистерча аренашка а хьунашка а шийна бIаргадайнача дукхача саьрчех, лийгех, хьуна хьакхарчех, сайгакех, акхача котамех, боабашкех.

130 шу хьалха яздаьд вай хьунашка, аренашка гIолла чакхваьннача путешественника Д. Шидловске: «Акха котамаш лел тхона юхе гIолла, лекъаш хьаара лелх наькъашка, ушалашка дуккха вIашагI а кхийте лел гIарагIураш, чкъаьрийдуаргаш, заливашка — гIур-гIажаш, боабашкаш, акха гIажаш. чайкаш, кхыдола оалхазараш хьалхашка а лакхе гIолла а лел, шоай иллеш а доахаш».

Цу хана каст-каста нийслуш хиннай Тийрка йисте бобраш. республика къулбаседа оагIорахьа акхача варий бIарчча Iулаш, куланаш, акха говраш кхыдола хьайбаш лийннад. Цхьабакъда, тIехьагIа уйла ца еш чарахьал леладар, хьунаш тедар, лаьтташ ахар бахьан долаш хьалха вай крае дуккха хинна оакхарий оалхазараш чIоаггIа кIезигденнад. Наггахьа мара нийслац вайцига хIанз саьрч, тотакхаш, гIарагIураш, лекъаш, акха гIажаш, гIур-гIажаш. ЦIенъянна дIаяьннай бобраш, куланаш, акха котамаш. ХIаьта вай крае дуккха да дийнача хIамай тайпаш.

Вай декхар да цхьадола оакхарий хьайбаш кIезиглургдоацаш мел могар дар. ЧIоаггIа лорае езаш я дагестански хьагI. лийг, сай, зубр, хьунахьакха, оакхарий: ферхча, борцакх. соалор, норка, хидахка; грызунаш: бIарашдуарг, ондатрь зIий кхыдола лаьтта оахкащ долча тайпаш. Иштта лораде доагIа оалхазараш: тотакх, аьрзи, бов, чкъаьрий дуарг, лекъ, акха котам кхыдараш.

Iалама чIоагIа пайдане да бIехалаш, шолкъаш, пхьидаш. Цхьабакъда, хала хете а, цу дийнача хIамай биологи йовзаш боацача наха хет царех зе доалаш санна. БIехалаша йоаю цицхолгаш, дахкий, шолкъаша, пхьидаша юъ вай бешамашта зе деш йола садоалла хIамаш.

Дукха балхаш ду вай республике промыслови а нагнагахьа мара нийслуш доаца а оакхарий, дийна хIамаш ебаяра. ВIашагIъехка заказникаш я. хIаьта царна дика доал а ду. Цхьадолча хьайбаштеи оалхазараштеи акклиматизаци а реакклиматизаци а яьй. Шаьрача аренашкарча заказникашка чухийцай лоалахарча республикай фазанарашкара хьайоалаяь фазанаш, Урус-Мартановски районе — бIарашдуарг, Гудермесскии, Шелковскии районашка — ондатра. Уж хIанз цига дика йийбай, кхыметтел, промысел вIаштIехьъяккха а мегаргйолаш.

Окски паччахьалкхен заповедникера 1970 шера вай республике хьа йоалаяь массехк зубр дIахийцаяр. Цхьан хана вай крае йолаш хинна уж, сихха дIа а Iаьма, хIанз чIоаггIа ебаш я.

Из деррига доккха Iалама беркат дебадара, лорадара хIара денна йоакхо еш, новкъостал деш хила веза саг. Дийнача хIамай бIарчча Iалама комплекс хьахиннай вай республике. Уж лела участкаш лораеш, царна чуIе искусственни моттигаш хьаеш, Iан замалахьа царна доакъар, фуъ увттабеш, кхыйола биотехнически мероприятеш чакхйоахаш вай дерригаш а оарцагIдаьнна къахьегаш хуле, хьалха а санна промыслови даькъе чIоагIа маьхе дола дуккха оакхарий, оалхазараш юхаметтаоттаде вIаштIехьдаргда вай. Цу тайпара балхаш Iилман наькъагIа вай дой из процесс кхы а чIоагIагIа сихлургья.

Iалам дезаш хила, цун хозаленах доккхал деш, из лорадеш хила деза вай. Цудухьа хадданза йоакхо еш леладу Iалам лорадара дош вай парте а правительства а. Из иштта хилар бакъдеш да тIеххьарча шерашка вай мехка тIаийдаь дуккха соцамаш.

Кхом беш Iалама рузкъах пайда эцар, лаьттан. хьун, хин йоакхо яр, цIенача фон, баьцовгIай а дийнача хIамай а дунен хам бар — из деррига а вай гIулакх да. хIаьта из вай хIанзарча а хьатIайоагIача а тIехьенна хьалхашкара декхар а да. Из цIаккха а дицдалийта дагIац.

А. КОТИЕВА,
хьехархо.

МОСКВА Дукха хана денз леладеча доттагIало шоайла вIаши ювз ЗIамигача театреи «На Виноградах» яхача пражски театреи коллективаш. Укх сезоне пражанашта хьокхаргъя ЗIамигача театра керттерча режиссера СССР халкъа артиста В. Андреева А. Вампилова «Утиная охота» яхача пьесах оттаяь спектакль. ХIаьта Союза ССР Паччахьалкхен академически ЗIамигача театре (сцена Йоккхача Ордынке) чешски драматурга И. Губача «Дом на небесах» яхача пьесах оттаяьча спектакла премьера хургъя. Из оттаяьй «На Виноградах» яхача пражски театра режиссера ЧССР заслуженни артиста Зденек Микас.

ЗIамигача театре оттаяьча постановке дувц Iурра денз бийса юкъеяхалца йоккха йоацача чехословацки города привокзальни майда тIа буфетчицал болх беча Кларай вахара проблемах. Из духхьал цIа эцар тIа уйла еш я, цо цунах иразa символ лоархI. Цхьабакъда, цо духхьал ший йоакхо яц: из цIа зIамагIволча вешийна лаьрхIа да. Наьна когаметта эттача цо, цун еррига вахарера проблемаш къестаелга шийна дIатIанийцад. Цхьабакъда, вахара кхыдар хьалхадоаккхаргда...

СУРТА ТIА: «Дом на небесах» яхача спектакла режиссер-постановщик Зденек Мика (аьрдехьара шоллагIа), зIамигача театра керттера режиссер В. Андреев (аьттехьара шоллагIа) спектакла доакъашхоща къамаьл деш ба.

В. СОБОЛЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Школьни реформа—массане юкъара гIулакх

ДIАДЕХАРАШКА ХЬЕЖАЧА...

Малгобекски № 3 йола юкъера школа дуккхача шерашка районе дикагIчарех лоархIаш я. Шоай болх безаш а из хьабе ховш а вIашагIкхийттача педагогически коллектива карагIдоал шерагара шерага бераша дикагIа дешаргдола хьалаш хьаде, йоагIача бесса, дешархошта кIоаргга знанеш яла. Иштта дика къахьег коллективо дешархошта идеологически, профориентационни, эстетически, интернациональни кхетам балара даькъе а. Районни халкъа образоване отдело а каст-каста белгалбоах педагогически коллективо бу болх. Цун масал да дIадахача 1986 - 87 дешара шера дешара-кхетам балара хьал дика хиларах а социалистически яхье хьалхара моттиг яккхарах а школана Сийлен грамота ялар. Бакъда, ала йиш яц шоашта карагIдаьннарех тоъам хинна, деррига кхоачамбоацараш дIадаьхача санна хеташ коллектив я, аьнна. ХIанз цар кхы а чIоагIагIа дегаш ураоттадаьд дукха ха йоацаш хиннача КПСС ЦК февральски Пленумо. Иох лаьца школа директорца Березняков Александр Борисовичаца къамаьл хилар тха корреспондента.

— Александр Борисович, вай массане теркам тIабахийта ладийгIар КПСС ЦК секретара Е. К. Лигачева цу Пленуме «Юкъерчеи лакхерчеи школа перестройка леламах а из чакхъяккхара даькъерча парте декхарех а» яьча докладага. Фуд цунна юкъе Iа, къаьстта школа директор хиларах тарра белгалдаьккхар?

— Боккъалдар аьлча, цу хаттара жоп дала атта дац сона. ХIана аьлча нов. Лигачева дийцар таханарча ерригача советски школашка эттача хьалех дар. Цо белгал мадаккхара, боккха теркам тIабахийта беза юххьанцарча классашта, царна хьехача методикана. Иштта Пленуме белгалдаьккхад дешархошта къахьегама а вешта а кхетам балар. Тхоай школе цу хьакъехьа латтача хьалех дувцаргла аз хIанз. Юххьанцарча классашта гойтара пособешца кийчъяь, къаьстта деша, салаIа, ловза классаш еза. Бакъда, школе хила безарел шозза-кхозза дукхагIа дешархой тха хиларагIа, из де таро яц. ХIанз дешархошта кхетам баларах дувцаргда аз. ХIара классе 35 — 40 дешархо ва. Цудухьа мел говза хьехархо вале а, берригача дешархошта цхьатарра кхетам бала йиш яц. Из массанега кхоачаргвац.

— Дешар дика хулга керттердар лаьрхIад Пленуме. Фу де дага да шо цу хьакъехьа?

— Аз хьалха а, массаза керттера декхар лоархIаш хиннад из. ХIаьта а, хIанз мара вIалла кхайкадаьдац «массавар юкъера дешар дийша хила веза» яхача лозунго мел халонаш ю школашта. Цхьабола дешархой а дукха сагота хилац дешара, хIаьта а хьаэцарг ма дий из аттестат, аьле, кулг тессе, ют цар занятеш. Бакъда, со ала валлац из лозунг дIадаьккха, дешархой школера дIабаха беза, аьнна. Тахан, знаней дикал керттера лоардан хIача хана, тха — педагогий декхар да болх овлангара хувцар, хIара дешархо индивидуальни личность хургйолаш хьалкхевар. Пленуме иштта дийцар къаьст-къаьстача дешархошта дукхагIа дезаш дар дикагIа хьехилгах лаьца. Из дувзаденна да школай материально-технически базаца. ХIанзарча хьалашка хьежача, тха таро яц из болх нийсса дIабахьа. Бакъда, школе кабинетни система хилар, уж кийчъяь хилар а нийсса да. Амма, техникаца, электроникаца кийчъяьча кабинетага тха хIанз а дог доахилга яц.

ХIаьта а, цу балха гIо ду тхона семинарски занятеш чакхъяхара, лекционни урокаш телара педагогаш Iоаяьча опыто. Масала, дIадахача кIира тха школе хилар районa историкий семинар. Цига дийцар уроках-лекцех хьабоалача пайдах. Цхьадола декхараш кхоачашде города общественни организацеша а гIо ду тхона. Сона хетачогIа, пионерий цIагIа секцешкеи кружокашкеи, къонача техника станце. кхыйолча моттигашка тха дешархой ахаро, дикка гIо ду царна шоашта деза гIулакх дикагIа Iомаде, цунна гаргагIа хила. Кхы цхьаькха а да — болхлой кадраш профессиональни кийчъяр школа тIера дIадаьккхад. Цудухьа знаней дикал лакхъяра беррига теркам тIабохийтаргба оаха.

— Александр Борисович, Пленума решенеш йизза кхоачашъергйолаш школа материально-технически база чIоагIъе еза, яхилга дий Iа дувцар?

— ЧIоагIъе еза яхилга да! Тахан со уйла еш ва аьхки бераш салоIаш долаш, школа малагIча низаца ремонт ергъя-хьогI, яхаш. Тхога ахча мичад. базови предприяти йолча Грозненски ГПЗ Вознесеновски производствос гIо ца дой, оаха фу дергда? Бакъда, шефаша ковна карт е аьнна бархI эзар сом ахча-м деннад тхона дукха ха йоацаш. Уж раьза хургбий хIанз ремонт е?

Республика хIара школа кулгалхой истолий комплект, гойтара пособеш я Грозне баха безаш хул. Цкъа бахача боаларе-м цаI дар из... Тхо даха дIаэттача базе саг хилац. Сона геттара бакъахьа хетар моттигерча тикаша школашта эшаш йола оборудовани хьатела, аьнна базаща договораш оттадоре.

Уж цхьадола кхоачамбоацараш дадоахаре. педагогически коллективай болх тоабе йиш хургъяр. ТIаккха тха вIаштIехьдаргдар парте февральски Пленума решенеш кхоачашъе.

Интервью йийцар
Л. ЧАПАНОВА.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

Иштта чIоагIлу доттагIал

Укх деношка ший тайпара интернациональни цIей хилар Назрановски района ТIой-Юрта. Лоаллаха уллача Правобережни района Ольгинское яхача юртара хьаьший баьхкабар цига. Вешта. хьаьший аьлча а нийса ца хила мег царех. ХIзна аьлча. дукха зама я цу шин юрта бахача наха шоайла хьаьший хилар тIерадаьнна.

Дукха ха я цу юрташкарча «40 лет Октября», «Ольгинский» яхача шин совхозо шоайла социалистически яхь лелаю. Цу тIара дIадоладенна да вай дувца доттагIал а. ДIадахача шера баьча балха итогаш е а ЦIе байракх хьанна кхоачаргья хьажа а вIашагIкхийттабар лоалахой цу дийнахьа.

Совхоза конторе хьабахкалехьа, шоай лоалахоша бIаьстанна кийчо миштa ю хьожаш мехмастерскешка. бригадашка хилар хьаьший, Фермашка ца бахача сатувргдолаш бацар доаркаш а. Совхоза швейно-полеводчески цехе, кхыча производственни подразделенешка а хилар уж.

Итогаш еш дукха къахьега дезанзар: дика хьежабар цу гIулакхага шинна оагIорахьара викалаш юкъе а болаш, лаьрххIа вIашагIъелача комиссе - жюри членаш. Тараза «кад» ольгинцашкахьа озабелар, хьалхара моттиг а ЦIе байракх а царга кхаьчар. Цу коталонна хетадаь дар вай лакхе дийца цIей. Ашарашца, халхарашца, зизашца, дезача совгIаташца хоастабир фусамдаьша котало яьккха шоай лоалахой. Традици иштта я.

Къаьст-къаьстача наьха яхьага диллача шинна боахаме а дукха бар котало яьккхараш. Доярказшта юкъе хьалхара моттиг «40 лет Октября» совхозерча Дзауровa Мадината яьккхар. ДIадахача шера хIара Iаттагара 4336 килограмм шура яьккхаяр цо. Цунца яхье яьннача «Ольгинский» совхозерча Каллагова Заретас 3100 килограмм яьккхар.

Дуккхача наьха цIераш яьхар собране. Хьинаре къахьийгарех бар «Ольгинский» совхозера механизатораш Тхостов Мурад. Мелаурзиев Хьусен. Хахаев Родион, Плиев Григорий. Караев Аслан, Дзягиев Сослан, доярка Перисаева Эльза. «40 лет Октября» совхозера механизатор Беков Iусман, бежа Iу Долгиев Даул. Iаьсий леладер Рамазанова Зарета, кхыбараш.

А. БЕКОВ.

СПОРТА ХОАМАШ

ЯИГА АТЛЕТИКА

ДIадахача кIирандийнахьа В. И. Ленина цIерагIча парке профсоюзий ВДФСО бIаьстан яйгача атлетиках йола кросс чакхъяьлар. Цига дакъа лоацаш бар производственни коллективай болхлой, лакхерчеи юкъерчеи дешара заведеней студенташ, городерча ДЮСШ спортсменаш. Кроссе кхалнах къовсабеллар 500, 1000, 1500, 2000, 3000 метрах йолча дистанцешка, хIаьтта маIанах — 2000, 3000, 5000, 8000, метраш йолча дистанцешка.

Тайп-тайпарча дистанцешка хьалхара моттигаш яьхар Черкасова Светланас, Кизильбекова Еленас. Ханукаева Бэллас, Дзарахова Бэллас, Леймоев ТIахьира; Осташкина Николая, Михайловский Валерас, Солсанов ИбрахIама, кхычар.

Кросс йистеянначул тIехьагIа котбаьннараштa грамоташи маьхе совгIаташи делар.

КIАЛТОХАР

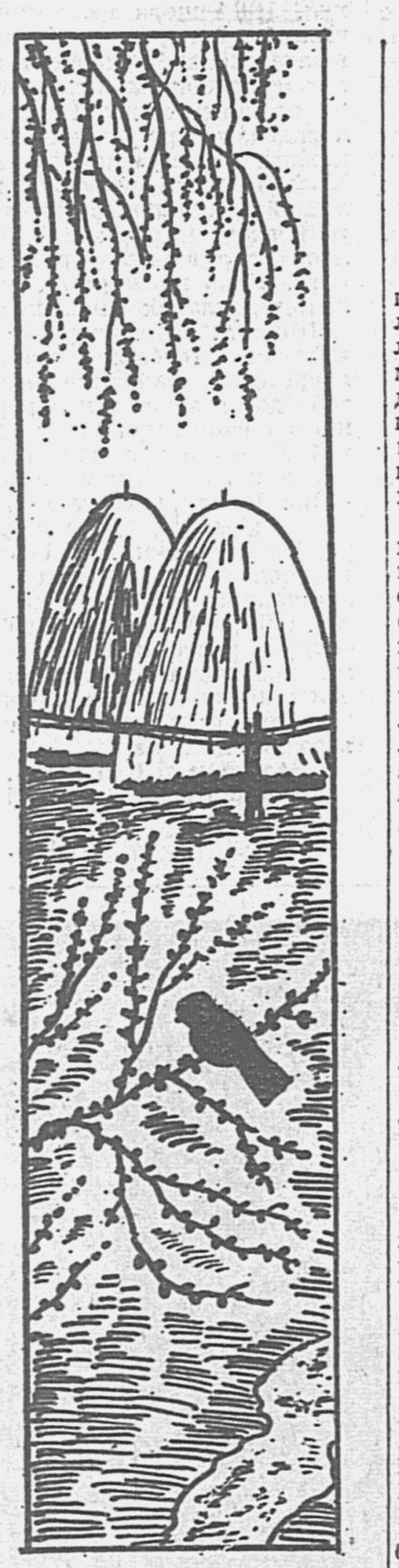
ДIадахача кIирагIа Московски области Александровка яхача городе чакхъяьлар 1970 шера баьча мехкараштa юкъера кIалкхетарах йола яхьаш. Цу яхьашка дакъа лоацаш яр вай республика областной профсоюзни совета ВДФСО мехкарий команда. Къаьстта яхьашка белгалбаьлар Бачаева Маликеи Мамаева Шумисадаи. Шоай дозала категорешка мехкараша шоллагIа моттигаш яьхар.

К. ЕВЛОЕВ.

БАСКЕТБОЛ

Шоаттеи кIирани деношка г. Грозне «Красный молот» завода спорта Двореце хилар маIача наха юкъера РСФСР хьалхале, яккхара «Б» классе баскетболах дола ловзараш. Цига вIашагIкхийтар вай городера сборни командеи Краснодарски края Туапсе яхача городера сборни командеи. Шинна вIашагIкхетаре хьаьшаша хьахьекхар шоаш вай командал дикагIа ловзалга. Уж шозза котбаьлар.

Л. МАГОМЕДОВА.

БIаьсти.
Х.-Б. ИСРАИЛОВА сурт.

Вай город— вай цIа

Мехкдаьтта даккхара, энергетика, транспорт, микробиологи, машиностроени, гIишлошъяр, иштта кхыдола промышленноста тайпаш дегIадар воча оагIорахьа Iаткъ город Грознерча а республикерча а Iалама. Цу гIулакхо цIенхаштта экономически хьал оттадаьд вайна гонахьа.

Ала йиш яц, цу хьакъехьа цхьаккха хIама диц, аьнна. ВIашагIъехкай зене йола оатходаш дIакхубсара, газаш феца дIа ца эйитара тIахьожам лоаттабу группаш. Цар шоай болх Iилма дIадехарашка хьежжа бу. Гонахьара экологически хьал тохкаш йола лаьрххIа лаборатори а хьаяьй. Цо таро еннай Iалам лорадара дешаш чехкагIа а дикагIа а къестаде. Кховзткъа промышленни предприяте цу хьакъехьа цхьацца эргалонаш яро феца, лаьттаца, хица дIа ца уйташ йитай 25 эзар тонн зене йола хIамаши газаши.

ХIаьта а бокъонца Iалама кхел къоастаяь яьннай, гIулакх дикалгахьа дийрзад оалалга дац. ХIанз а дукха да вай чуувзача феца сероводород, сернисти алгедрид, формальдегид.

Къаьстта чIоагIа города а республика а Iалама зе дерех я, «Грознефтеоргсинтез» яха производственни объединени. ДIадахача шера цун коллективо даьча балхаша йиш хилийтар из зе тоъал кIезигде. Бакъда, Н. Анисимова цIерагIча заводо талмастта леладир из гIулакх, цудухьа укхаза зене хIамаши газаши аракховсар лурчогIа хинначул дукхагIа хилар. Цул совгIа, цхьаккха пайда боацаш дукха мехкдаьтта, цун продукташ, реагенташ а йоаийр заводо. Цу тайпара хьал оттара керттера бахьан да укхазара оборудовании технологии къаьна хилар.

Iалам бIехдара, из унахцIена доацача хьале дерзадара доккха дакъа юкъехьош я В. И. Ленина цIерагIча ГНПЗ № 1 йола цех а. Цо дукха аракхувс сернисти соединенеш. Укхаза из бакъду. технологии оборудовании ширъяьннай яхарца. Каст-каста нийслу зене йола хIамаши газаши боккхача боараме арахховса таро хулийта авареш а. Духхьал дIадахача шера хьалхарча ялх бетта В. И. Ленина, Н. Анисимова, СССР 50 шу дизара цIерагIча заводий цехашка цу тайпара моттигаш бархI хиннай.

Ледара леладу укхаза мехкдаьтта хьалувцачеи хьакъоастадечеи площадкашка кхоалленаш елга, тишъенна газови компрессораш хувцалга, зене йола хIамаш кхераме йоаццача дIайохкалга.

Гонахьара фо лорадара гIулакх кIеззига дикагIа латт СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически заводе. Укхаза феноли спирти доаккхача хана хьакъасташ дола сероводород лаьрххIа цу гIулакха хьаяьча установка чу доагаду. Цхьабакъда, из дика опыт кхыча предприятеша дIанийцаяц.

Ши шу гаргга да болх баь даьнна серни кислота, гудронаш, кхыйола зене хIамаш карьера чу Iоае мегаргъяц, аьнна, НГIАССР Министрий Совето соцам баь. «Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене кулгалхоша ца ховш дац из. Цхьабакъда, укх тIеххьарча хана мара дIадоладаьдац цу хьакъехьара балхаш. Цу даькъе ший дош ала дезаш я Грозненски Iилман - тохкама институт а.

З. АЮБОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

24 МАРТ

ЕРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минут.
8.35 — «Новкъост Виктор». Документальни фильм.
9.00 — Фигурни катани. Дунен чемпионат. Парни катани. ЛоIаме программа. Венгрера передача.
10.15, 15.30, 17.25 — Кердадараш.
10.25 — Футбол. Новкъосташха вIашагIкхетар. Греце сборни — СССР сборни. 2-гIа тайм. Грецера передача.
15.45 — «Заманхочун портрет». Документальни фильмай премьера: «Председатель Евгений Бутенко», «Прогноз погоды на завтра...».
16.20 — Фильм-бераашта. «ЦхьоалагIаклассница».
17.30 — Документальни фильм.
17.50 — «...Ялхайтта шу даьнней боккхагIеи».
18.55 — «БIаьстан элеги». Фильма - концерта премьера.
18.55 — «Саги закони». Передаче дакъа лоацаш ва СССР Генеральни Прокурора зам. О. В. Сорока.
19.25, 23.30 — Тахан дунен тIа.
19.45 — Фигурни катани. Дунен чемпионат. Парни катани. ЛоIаме программа. Венгрера передача.
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Концертни студе Останкино кинорежиссераца С. Н. Колосовца вIашагIкхетар.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйриийнара гимнастика.
8.20 — Халкъа ашараш.
8.35 — Iилма - довзийтара фильм.
9.35 — Испански мотт. Iомабу 1-гIа шу.
10.05 — Фильм - бераашта. «Лопотухинах теше». 1-гIа сери.
11.10 — «Илли дуне мел дола». Телевизионни документальни фильма премьера. (Минск).
11.40 — Испански мотт. Iомабу 2-гIа шу.
12.10 — «Ноахалий эстафета». Документальни фильма премьера.
12.30 — ДIалокх «Серенада» яхача духовой инструментий квинтета.
13.00, 23.05 — Кердадараш.
13.05 — «Из тамашийна дуне». И. Ефремовеи Р. Джоунсеи произведенеех.
16.40 — Кердадараш (гIалгIай меттала).
16.45 — «Толам». Художественни фильм.
18.15 — Халкъа тIахьожама экран.
18.40 — «Тхоай выступленей лерагIа», Хьайбай фермашка гIоллара рейд.
18.55 — «Нохч-ГIалгIайче». Информационни программа.
19.15 — «Грани самостоятельности». «Мединструмент» завод.
19.45 — «БIухочун нана». Киноочерк.
20.00 — Бийса даькъала хийла шун, бераш. «Санкъердаме чан кIоригаш». 4-гIа передача.
20.15 — «Массанена а хIаранена а». Кооперативаш: ДIахо миштa дегIаяхна еза? КхоалагIа передача.
20.45 — Документальни фильм.
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — ДоттагIий экран. «Когашта кIала сигале». Художественни фильм (ЧССР).

25 МАРТ

ПIАЬРАСКА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минут.
8.35 — Саги закони.
9.05 — Фигурни катани. Дунен чемпионат. ЛоIаме халхар. Венгрера передача.
10.20 — «Фермераша». Документальни фильма премьера. Ленинградски областера БашмаковгIар дезалах.
10.30, 15.30 — Кердадараш.
15.40 — «Необыкновенные приключения Карика и Ради». Бераашта художественни фильма премьера. 1—2-гIа сереш. Перерыв йолча хана (16.45) — Кердадараш.
17.55 — Киноочек.
18.25 — ДIалокх Дунен халкъашта юкъерча конкурса лауреата Ю. Корчинске (чIондарг).
18.40 — Тахан дунен тIа.
19.00 — Философски беседаш. «Саг».
19.45 — Фигурни катани. Дунен чемпионат. ЛоIаме халхар. Венгрера передача.
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Цхьан актера театр. Л. Филатов. «Про Федота стрельца. удалого молодца». Сатирически фаьлг.
22.45 — «Интерсигнал».
23.15 — «Взгляд». Сайриийнара информационно - музыкальни программа.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйриийнара гимнастика.
8.25 — ДIалокх Дунен халкъашта юкъерча конкурсий лауреата М. Безверниийс.
8.35 — «Хьун симфони». Iилма - довзийтара фильм.
9.35 — Английски мотт. Iомабу 1-гIа шу.
10.05 — Фильм-бераашта. «Лопотухинах теше». 2-гIа сери.
11.10 — «Виталий Закруткин». Документальни фильм.
11.40 — Английски мотт. Iомабу 2-гIа шу.
12.10 — «Когашта кIала сигале». Художественни фильм (ЧССР).
13.25, 23.10 — Кердадараш.
13.30 — «Из тамашийна дуне». А. Порджесеи О. Луньяновайи произведенеех.
17.25 — Кердадараш (нохчий меттала).
17.30 — «Тамашийна кхо бос».
17.40 — «Уральски города этюдаш». Телефильм.
17.50 — «Литературни пIаьраска» (нохчий меттала).
18.25 — «Сага фактор. Коллективни бехктокхам».
18.55 — «Нохч-ГIалгIайче». Информационни программа.
19.10 — «Зудов, хьо мукъавалийтав». Художественни фильм.
20.25 — «Шун дехарех». Концерт (нохчий меттала).
21.00 — Ха.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — ДоттагIий экран. «Саги цун цIии». Художественни фильм (ГДР).

РАДИО

24 МАРТ

ЕРА

7.45 — Юха а увзаш дегIаахар сихдар. Хаоттам.
7.55 — 8.00 — Передачай программа.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Музыка.
8.35 — 9.00 — Литературни Нохч-ГIалгIайче (нохчий меттала).
11.15 — XIX-ча Ерригсоюзни партийни конференцена накъадолхаш. «Перестройкеи къахьегамхой хьинарера позиции (нохчий меттала).
11.30 — «Ханал хьалхабувлараш» (гIалгIай меттала).
11.40 — Музыка.
11.45 — «Дисциплинах дола болхлочун дош».
11.55 — 12.00 — Музыка.
15.15 — 15.30 — «Юртара вахар» (гIалгIай меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «Сийле а илли а Шоана хьамсара къахьегамхой» яха музыкальни передача.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — Хоамаш.
18.40 — «Вахари дийи» яха радиожурнал (гIалгIай меттала).
18.55 — 19.00 — Музыка.

25 МАРТ

ПIАЬРАСКА

7.45 — 8.00 — «Юртара Iуйренаш». Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.25 — Передачай программа.
8.30 — «Интернационализм — вай вахара закон» (нохчий меттала).
8.50 — 9.00 — Халкъа ашараш.
11.15 — 12.00 — «ХьоалчагI, хьоалчагI яI» яха музыкальни программа.
15.15 — 15.30 — «Хьехархо — из лакха цIи». Беседа (гIалгIай меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «Механизаторий бIаьстен йоакхонаш». «Атагинский» яхача совхозера корреспонденци (гIалгIай меттала).
17.31 — «ЦIе сийгаш» (гIалгIай меттала).
17.46 — «ДоттагIлен» концерт.
18.00 — Керда хоамаш.
18.40 — 19.00 — «Анонс».

Хаоттам

Тахан республике гIоллеи Грознеи морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, Iуйриийна цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбоалехьара секунде 0 — 5 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 5 — 10, Грозне 7 — 9 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана —3 +2, дийнахьа +8 +13 градус йолаш хилеи тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителa — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-53-12, 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907 г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-53-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

СФ02ЮС. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1042.